

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про наукову і науково-технічну діяльність (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 3, ст.25)

Цей Закон визначає правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку у сфері наукової і науково-технічної діяльності, створює умови для провадження наукової і науково-технічної діяльності, задоволення потреб суспільства і держави у технологічному розвитку шляхом взаємодії освіти, науки, бізнесу та влади.

Рівень розвитку науки і техніки є визначальним чинником прогресу суспільства, підвищення добробуту громадян, їх духовного та інтелектуального зростання. Цим зумовлена необхідність пріоритетної державної підтримки розвитку науки як джерела економічного зростання і невід'ємної складової національної культури та освіти, створення умов для реалізації інтелектуального потенціалу громадян у сфері наукової і науково-технічної діяльності, забезпечення використання досягнень вітчизняної та світової науки і техніки для задоволення соціальних, економічних, культурних та інших потреб.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні терміни та їх визначення

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

1) ад'юнкт - вчений, який проводить наукові дослідження у рамках підготовки в ад'юнктурі вищого військового навчального закладу (вищого навчального закладу із специфічними умовами навчання) для здобуття ступеня доктора філософії;

2) аспірант - вчений, який проводить фундаментальні та (або) прикладні наукові дослідження у рамках підготовки в аспірантурі у вищому навчальному закладі/науковій установі для здобуття ступеня доктора філософії;

3) виробничо-орієнтована (галузева) наукова установа - наукова установа, науково-технічний результат діяльності якої призначений для безпосереднього впровадження у виробництво та/або практичного використання на підприємствах і в установах;

4) вчений - фізична особа, яка проводить фундаментальні та (або) прикладні наукові дослідження і отримує наукові та (або) науково-технічні (прикладні) результати;

5) грант - фінансові чи інші ресурси, надані на безоплатній і безповоротній основі державою, юридичними, фізичними особами, у тому числі іноземними, та (або) міжнародними організаціями для розвитку матеріально-технічної бази для провадження наукової і науково-технічної діяльності, проведення конкретних фундаментальних та (або) прикладних наукових досліджень, науково-технічних (експериментальних) розробок, зокрема на оплату праці наукових (науково-педагогічних) працівників у рамках їх виконання, за напрямками і на умовах, визначених надавачами гранту;

6) державна дослідницька інфраструктура - об'єднання наукових установ та (або) вищих навчальних закладів державної форми власності, що створюється з метою оптимального використання їхніх ресурсів (кадрів, матеріалів, устаткування, обчислювальних ресурсів та зберігання банків даних і знань) та координації їх ефективного використання для проведення наукових, науково-технічних досліджень і науково-технічних розробок на найвищому рівні, а також забезпечення спільного проведення заходів щодо якісної підготовки фахівців у відповідних галузях знань;

7) докторант - науковий або науково-педагогічний працівник, який проводить фундаментальні та (або) прикладні наукові дослідження у рамках підготовки в докторантурі у вищому навчальному закладі (науковій установі) для здобуття ступеня доктора наук;

8) дослідне виробництво - структурний підрозділ наукової установи, університету, академії, інституту або юридична особа, основною діяльністю якого є виготовлення та апробація дослідних зразків, корисних моделей, нових продуктів, технологічних процесів, надання відповідних послуг, пов'язаних з цією діяльністю, тощо;

9) дослідницька інфраструктура - сукупність засобів, ресурсів та пов'язаних з ними послуг, які використовуються науковим співтовариством для проведення досліджень на найвищому рівні, що охоплює найважливіші об'єкти наукового устаткування та обладнання або набори приладів, ресурси, що базуються на знаннях (колекції, архіви, депозитарії або банки даних наукової інформації), інфраструктуру, засновану на технології комунікацій (грід, комп'ютери, програмне забезпечення і мережевий зв'язок), та інші структури унікального характеру. Дослідницькі інфраструктури можуть бути локально розташованими, віртуальними або розподіленими (організована мережа ресурсів), державними або приватними. Дослідницькі інфраструктури можуть входити до міжнародних мереж;

10) Європейський дослідницький простір - система програм та політичних інструментів, що об'єднує інституційне середовище досліджень і розробок держав - учасниць Європейського Союзу та асоційованих членів з метою розвитку міжнародного науково-технічного співробітництва, вільного трансферу знань, мобільності дослідників;

11) молодий вчений - вчений віком до 35 років, який має вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, або вчений віком до 40 років, який має науковий ступінь доктора наук або навчається в докторантурі;

12) наукова діяльність - інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання нових знань та (або) пошук шляхів їх застосування, основними видами якої є фундаментальні та прикладні наукові дослідження;

13) наукова експедиція - організаційна форма наукових досліджень, що передбачає подорож, поїздку, відрядження наукового працівника (групи наукових працівників) з метою здобуття емпіричних відомостей для отримання практичного досвіду та подальших теоретичних узагальнень у відповідній галузі наук;

14) наукова (науково-технічна) продукція - науковий та (або) науково-технічний (прикладний) результат, призначений для реалізації;

15) наукова (науково-технічна) робота - наукові дослідження та науково-технічні (експериментальні) розробки, проведені з метою одержання наукового, науково-технічного (прикладного) результату. Основними видами наукової (науково-технічної) роботи є науково-дослідні, дослідно-конструкторські, проектно-конструкторські, дослідно-технологічні, технологічні, пошукові та проектно-пошукові роботи, виготовлення дослідних зразків або партій науково-технічної продукції, а також інші роботи, пов'язані з доведенням нових наукових і науково-технічних знань до стадії практичного використання;

16) наукова (науково-дослідна, науково-технологічна, науково-технічна, науково-практична) установа (далі - наукова установа) - юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, утворена в установленому законодавством порядку, для якої наукова та (або) науково-технічна діяльність є основною;

17) наукове видавництво - видавництво - юридична особа, основним видом діяльності якої є видавнича діяльність, спрямована на висвітлення результатів наукової, науково-технічної, науково-педагогічної, науково-організаційної діяльності, оприлюднення наукових результатів, представлення наукової (науково-технічної) продукції, а також досліджень у галузі теорії та методики науково-видавничої справи;

18) наукове видання - твір (узагальнююча наукова праця, монографія, збірник наукових праць, збірник документів і матеріалів, тези та матеріали наукових конференцій, автореферат дисертації, препринт, словник, енциклопедія, науковий довідник або показник, наукове періодичне видання тощо) наукового характеру, що пройшов процедуру наукового рецензування та затвердження до друку вченою (науковою, науково-технічною, технічною) радою наукової установи або вищого навчального закладу, редакційно-видавниче опрацювання, виготовлений шляхом друкування, тиснення або в інший спосіб, містить інформацію про результати наукової, науково-технічної, науково-педагогічної, науково-організаційної діяльності, теоретичних чи експериментальних досліджень (науково-дослідне видання); підготовлені науковцями до публікації тексти пам'яток культури, історичних документів чи літературних текстів (археографічне або джерелознавче видання); науково систематизовані дані чи матеріали, що відображають історію науки та сучасний стан наукового знання (науково-довідкове або науково-інформаційне видання), призначені для поширення, що відповідають вимогам національних стандартів, інших нормативних документів з питань видавничого оформлення, поліграфічного і технічного виконання;

19) науковий підрозділ - структурний підрозділ юридичної особи, основним завданням якого є провадження наукової, науково-технічної або науково-організаційної діяльності, у штаті якого посади наукових працівників становлять не менш як 50 відсотків. Типами наукового підрозділу є інститут, науково-дослідна частина, управління, відділення, комплекс, центр, відділ, лабораторія, секція, сектор, бюро, група, філіал, дослідна станція, дослідне поле, ботанічний сад, дендропарк, обсерваторія, наукова (науково-технічна) бібліотека, науковий (науково-технічний) музей;

20) науковий працівник - вчений, який має вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, відповідно до трудового договору (контракту) професійно провадить наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність та має відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання, підтверджену результатами атестації у випадках, визначених законодавством;

21) науковий (науково-технічний) проект - комплекс заходів, пов'язаних із забезпеченням виконання та безпосереднім проведенням наукових досліджень та (або) науково-технічних розробок з метою досягнення конкретного наукового або науково-технічного (прикладного) результату;

22) науковий результат - нове наукове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях інформації. Науковий результат може бути у формі звіту, опублікованої наукової статті, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття, проекту нормативно-правового акта, нормативного документа або науково-методичних документів, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову, тощо;

23) науково-організаційна діяльність - діяльність, спрямована на методичне, організаційне забезпечення та координацію наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності;

24) науково-педагогічна діяльність - педагогічна діяльність в університетах, академіях, інститутах та закладах післядипломної освіти, що пов'язана з науковою та (або) науково-технічною діяльністю;

25) науково-педагогічний працівник - вчений, який має вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, відповідно до трудового договору (контракту) в університеті, академії, інституті професійно провадить педагогічну та наукову або науково-педагогічну діяльність та має відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання, підтверджену результатами атестації у випадках, визначених законодавством;

26) науково-технічна діяльність - наукова діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань для розв'язання технологічних, інженерних, економічних, соціальних та гуманітарних проблем, основними видами якої є прикладні наукові дослідження та науково-технічні (експериментальні) розробки;

27) науково-технічний (прикладний) результат - одержані під час проведення прикладних наукових досліджень, науково-технічних (експериментальних) розробок нові або істотно вдосконалені матеріали, продукти, процеси, пристрої, технології, системи, нові або істотно вдосконалені послуги, введені в дію нові конструктивні чи технологічні рішення, завершені випробування, розробки, що впроваджені або можуть бути впроваджені в суспільну практику. Науково-технічний (прикладний) результат може бути у формі ескізного проекту, експериментального (дослідного) зразка або його діючої моделі, конструкторської або технологічної документації на науково-технічну продукцію, дослідного зразка, проекту нормативно-правового акта, нормативного документа або науково-методичних документів тощо;

28) науково-технічні (експериментальні) розробки - науково-технічна діяльність, що базується на наукових знаннях, отриманих у результаті наукових досліджень чи практичного досвіду, та провадиться з метою доведення таких знань до стадії практичного використання. Результатом науково-технічних (експериментальних) розробок є нові або істотно вдосконалені матеріали, продукти, процеси, пристрої, технології, системи, об'єкти права інтелектуальної власності, нові або істотно вдосконалені послуги;

29) основна діяльність наукових установ - проведення фундаментальних досліджень, прикладних наукових і науково-технічних (експериментальних) розробок, надання науково-технічних послуг, проведення наукової і науково-технічної експертизи, підготовка наукових кадрів, розвиток і збереження наукової інфраструктури;

30) прикладні наукові дослідження - теоретичні та експериментальні наукові дослідження, спрямовані на одержання і використання нових знань для практичних цілей. Результатом прикладних наукових досліджень є нові знання, призначені для створення нових або вдосконалення існуючих матеріалів, продуктів, пристроїв, методів, систем, технологій, конкретні пропозиції щодо виконання актуальних науково-технічних та суспільних завдань;

31) принцип відповідності міри впливу - принцип взаємодії між різними рівнями в ієрархічній системі управління, який визначає, що на вищому рівні мають прийматися такі рішення, що залишають нижчому рівню найбільшу свободу у процесі їх реалізації;

32) принцип субсидіарності - принцип взаємодії між різними рівнями в ієрархічній системі управління, за якої вищий рівень приймає нові рішення (правила та процедури) тільки за умови їх вищої ефективності, ніж відповідні рішення нижчого рівня;

33) фундаментальні наукові дослідження - теоретичні та експериментальні наукові дослідження, спрямовані на одержання нових знань про закономірності організації та розвитку природи, суспільства, людини, їх взаємозв'язків. Результатом фундаментальних наукових досліджень є гіпотези, теорії, нові методи пізнання, відкриття законів природи, невідомих раніше явищ і властивостей матерії, виявлення закономірностей розвитку суспільства тощо, які не орієнтовані на безпосереднє практичне використання у сфері економіки.

Стаття 2. Мета і завдання

1. Метою цього Закону є врегулювання відносин, пов'язаних з провадженням наукової і науково-технічної діяльності, та створення умов для підвищення ефективності наукових досліджень і використання їх результатів для забезпечення розвитку всіх сфер суспільного життя.

2. Основними завданнями цього Закону є визначення:

1) правового статусу суб'єктів наукової і науково-технічної діяльності, матеріальних та моральних стимулів для забезпечення престижності та пріоритетності відповідної сфери діяльності;

2) економічних, соціальних та правових гарантій наукової і науково-технічної діяльності, свободи наукової творчості;

3) основних цілей, напрямів та принципів державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності, міжнародного науково-технічного співробітництва;

4) повноважень органів державної влади щодо здійснення державного регулювання та управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

Стаття 3. Законодавство України про наукову і науково-технічну діяльність

1. Законодавство України про наукову і науково-технічну діяльність складається з цього Закону та інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини у процесі провадження такої діяльності, та міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Розділ II

ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ НАУКОВОЇ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 4. Суб'єкти наукової і науково-технічної діяльності

1. Суб'єктами наукової і науково-технічної діяльності є наукові працівники, науково-педагогічні працівники, аспіранти, ад'юнкти і докторанти, інші вчені, наукові установи, університети, академії, інститути, музеї, інші юридичні особи незалежно від форми власності, що мають відповідні наукові підрозділи, та громадські наукові організації.

Стаття 5. Вчений

1. Вчений є основним суб'єктом наукової і науково-технічної діяльності.

2. Вчений має право:

1) обирати види, напрями і засоби наукової і науково-технічної діяльності відповідно до своїх інтересів, творчих можливостей та загальнолюдських цінностей;

2) об'єднуватися з іншими вченими в громадські організації, постійні або тимчасові наукові колективи для провадження спільної наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності;

3) брати участь у конкурсах на проведення наукових досліджень, які фінансуються за рахунок коштів державного бюджету та інших джерел відповідно до законодавства України;

4) здобувати визнання авторства на наукові і науково-технічні результати своєї діяльності;

5) публікувати результати своїх досліджень або оприлюднювати їх в інший спосіб у порядку, встановленому законодавством України;

6) брати участь у конкурсах на заміщення вакантних посад наукових і науково-педагогічних працівників;

7) отримувати, передавати та поширювати відкриту науково-технічну інформацію;

8) отримувати належні стимулювання та мотивацію до наукової і науково-технічної діяльності, орієнтовані на об'єктивну оцінку реалізації конкретних завдань за кінцевим результатом;

9) здобувати державне і громадське визнання шляхом присвоєння йому наукових ступенів, вчених звань, премій, почесних звань за внесок у розвиток науки, технологій, впровадження наукових, науково-технічних результатів у виробництво та за підготовку наукових кадрів.

3. Вчений під час провадження наукової, науково-технічної, науково-організаційної та науково-педагогічної діяльності зобов'язаний:

1) не завдавати шкоди здоров'ю та життю людини, навколишньому природному середовищу;

2) дотримуватися етичних норм наукового співтовариства, неухильно дотримуватися норм права інтелектуальної власності.

Стаття 6. Науковий працівник

1. Науковий працівник провадить наукову (науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну) діяльність у наукових установах, вищих навчальних закладах, наукових підрозділах установ, організацій, підприємств.

2. Робочий час наукового працівника визначається [Кодексом законів про працю України](#) та іншими актами законодавства України, прийнятими відповідно до нього.

Для наукових працівників і спеціалістів наукових установ та вищих навчальних закладів може встановлюватися гнучкий режим робочого часу, відповідно до якого встановлюється режим праці із саморегулюванням часу початку, закінчення і тривалості робочого часу впродовж робочого дня, з дотриманням вимог [статей 50-52](#) і [56](#) Кодексу законів про працю України.

Для наукових працівників і спеціалістів наукових установ та вищих навчальних закладів може запроваджуватися дистанційний режим праці.

Можливість запровадження гнучкого режиму робочого часу та дистанційного режиму праці в науковій установі (вищому навчальному закладі) визначається в колективному договорі або рішенням керівника наукової установи (вищого навчального закладу) за погодженням з виборним органом первинної профспілкової організації.

Конкретний перелік професій і посад наукової установи (вищого навчального закладу), на яких можуть застосовуватися гнучкий режим робочого часу та дистанційний режим праці, погоджується вченою (науковою, науково-технічною, технічною) радою наукової установи (вищого навчального закладу).

Порядок та умови застосування гнучкого режиму робочого часу та дистанційного режиму праці визначаються у правилах внутрішнього трудового розпорядку наукової установи (вищого навчального закладу).

Перелік видів наукової (науково-технічної) роботи, а також методичної, експертної, консультаційної, організаційної роботи для наукових працівників наукової установи (вищого навчального закладу) визначається керівником відповідної установи (закладу).

3. Науковий працівник має право:

1) бути членом і брати участь у діяльності професійних спілок, громадських об'єднань і політичних партій;

2) прийняти вмотивоване рішення про відмову від участі в науковій (науково-технічній) діяльності, результати якої можуть порушити права самого наукового працівника або іншої людини, суспільства, завдати шкоди навколишньому природному середовищу або порушити етичні норми наукового співтовариства;

3) на матеріальну підтримку виконуваних досліджень за рахунок коштів державного бюджету та інших джерел фінансування відповідно до законодавства України;

4) на іменні та інші стипендії, а також премії, що встановлюються державою, юридичними та фізичними особами;

5) на об'єктивну оцінку своєї діяльності та отримання матеріальної винагороди відповідно до кваліфікації, наукових результатів, якості та складності виконуваної роботи, а також на одержання доходу чи іншої винагороди від реалізації наукового або науково-технічного (прикладного) результату своєї діяльності;

6) провадити науково-педагогічну діяльність, надавати консультативну допомогу, а також бути експертом відповідно до законодавства України;

7) працювати за сумісництвом, зокрема на керівних наукових та науково-педагогічних посадах, за умови забезпечення уникнення конфлікту інтересів;

8) провадити підприємницьку діяльність відповідно до законодавства України;

9) підвищувати свою кваліфікацію.

4. Науковий працівник зобов'язаний:

1) проводити наукові дослідження та (або) науково-технічні (експериментальні) розробки відповідно до укладених договорів (контрактів);

2) представляти результати наукової і науково-технічної діяльності шляхом наукових доповідей, публікацій тощо;

- 3) проходити в установленому порядку атестацію на відповідність займаній посаді;
- 4) постійно підвищувати свою кваліфікацію;
- 5) додержуватися етичних норм наукового співтовариства.

5. Прийняття на роботу наукових працівників здійснюється на конкурсних засадах, крім випадків, передбачених законодавством України.

Примірне положення про порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних наукових посад державної наукової установи затверджується Кабінетом Міністрів України.

Порядок прийняття на вакантні наукові посади науковими установами іншої форми власності передбачається їх статутами (положеннями) чи іншими установчими документами.

6. Науковий працівник не може бути примушений до проведення наукових досліджень, якщо вони або їх результати завдають чи можуть завдати шкоди здоров'ю та життю людини, навколишньому природному середовищу, а також не може бути притягнутий до відповідальності за відмову від участі у таких дослідженнях.

Стаття 7. Наукова установа

1. В Україні діють наукові установи державної, комунальної та приватної форми власності, які мають рівні права у здійсненні наукової, науково-технічної та інших видів діяльності.

Комунальні наукові установи утворюються у формі комунальних підприємств.

Наукова установа діє на підставі статуту (положення) чи іншого установчого документа, що затверджуються в установленому порядку.

Наукова установа є юридичною особою та може мати статус неприбуткової організації.

2. Утворення, реорганізація та ліквідація державних наукових установ здійснюються в установленому Кабінетом Міністрів України порядку.

Національна академія наук України, національні галузеві академії наук утворюють, реорганізують, ліквіднують наукові установи, що перебувають у їх віданні, з урахуванням норм [Закону України](#) "Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу".

Утворення, реорганізація та ліквідація інших наукових установ здійснюються за рішенням їх засновників.

3. Наукові установи за погодженням із власником (власниками) або уповноваженим ним (ними) органом, або засновником можуть входити до об'єднань юридичних осіб з метою виконання своїх статутних завдань із збереженням статусу юридичної особи та фінансової самостійності.

4. Складовими матеріально-технічної бази наукових установ є будівлі, споруди, земельні ділянки, комунікації, обладнання, транспортні засоби, службове житло та інші матеріальні цінності, нематеріальні активи.

Відповідно до законодавства та з урахуванням організаційно-правової форми наукової установи з метою забезпечення провадження її статутної діяльності засновником закріплюються за нею на основі права оперативного управління чи господарського відання або передаються їй у власність будівлі, споруди, майнові комплекси, комунікації, обладнання, транспортні засоби та інше майно.

5. Землекористування та реалізація прав власника земельних ділянок (для приватних наукових установ), у тому числі набуття відповідних прав на землю, здійснюються науковими установами відповідно до земельного законодавства.

Земельні ділянки передаються державним і комунальним науковим установам у постійне користування у порядку, передбаченому [Земельним кодексом України](#), і не можуть бути вилучені (припинено право постійного користування земельною ділянкою) за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування без згоди

власника (власників) або уповноваженого ним (ними) органу чи Президії Національної академії наук України або національних галузевих академій наук.

Передача в оренду державними (комунальними) науковими установами закріплених за ними на основі права оперативного управління або господарського відання об'єктів власності, а також земельних ділянок здійснюється без права їх викупу відповідно до законодавства України.

6. Наукова установа з метою перепідготовки наукових працівників та спеціалістів може здійснювати навчання за програмами післядипломної освіти в установленому порядку, а також утворювати спільно з університетами, академіями, інститутами спеціалізовані кафедри для підготовки фахівців за кваліфікаційним рівнем магістра та (або) доктора філософії.

Наукові установи, а також національні академії наук мають право засновувати вищі начальні заклади з відповідних напрямів наукової діяльності (галузі знань) у порядку, передбаченому [Законом України](#) "Про вищу освіту", брати участь у забезпеченні навчального процесу та створювати на договірних засадах науково-навчальні об'єднання.

Наукові установи мають право здійснювати видавничу діяльність наукового, освітнього та просвітницького характеру, виступати в установленому порядку засновниками друкованих засобів масової інформації, наукових видавництв, наукових журналів та наукових видань.

7. Наукова установа відповідно до договору, укладеного з іншою науковою установою або університетом, академією, інститутом, може розміщувати структурні підрозділи (лабораторії), що провадять наукову і науково-технічну діяльність, на базі цієї наукової установи або такого навчального закладу з урахуванням освітніх програм та тематики наукових досліджень.

8. З метою незалежної оцінки наукових результатів діяльності державної наукової установи за рішенням власника або засновника при такій установі може створюватися наглядова рада, у тому числі із залученням іноземних вчених. Типове положення про наглядову раду розробляється у порядку, визначеному цим Законом, та затверджується Кабінетом Міністрів України.

9. При науковій установі можуть утворюватися спеціалізовані вчені ради із захисту дисертацій за спеціальностями відповідно до основних напрямів діяльності цієї наукової установи у порядку, передбаченому законодавством України.

Наукова установа має право приймати остаточне рішення щодо присудження наукових ступенів акредитованими спеціалізованими вченими радами.

10. Наукова установа зобов'язана підтримувати та розвивати свою науково-дослідну та дослідно-експериментальну базу, оновлювати виробничі фонди.

11. Управління науковою установою здійснює її керівник або інший орган, визначений статутом чи іншим установчим документом.

12. Основною структурною одиницею наукової установи є науковий підрозділ. Для вирішення окремих завдань можуть утворюватися тимчасові наукові (творчі) колективи.

13. Керівники структурних підрозділів наукової установи обираються на посади на конкурсних засадах на строк не більше п'яти років з правом переобрання ще на один строк, якщо інше не встановлено статутом (положенням) наукової установи.

Керівник структурного підрозділу наукової установи в межах своїх повноважень несе відповідальність за діяльність структурного підрозділу.

14. Для забезпечення завершення науково-дослідних або дослідно-конструкторських робіт, підготовки проектно-конструкторської документації під час створення нових видів продукції або технологічних процесів у структурі наукової установи, вищого навчального закладу може утворюватися дослідне виробництво.

15. До складу наукових установ медичного спрямування можуть входити клініки, лікувально-діагностичні підрозділи.

16. До виробничо-орієнтованих наукових установ належать науково-дослідні, дослідно-конструкторські, конструкторсько-технологічні, дослідно-технологічні та проектно-конструкторські підприємства та організації.

Держава сприяє діяльності виробничо-орієнтованих наукових установ шляхом їх державної підтримки та цільового субсидіювання. Для державної підтримки виробничо-орієнтованих наукових установ запроваджуються бюджетні програми сприяння їх розвитку, кошти на які щорічно передбачаються у Державному бюджеті України.

17. Наукова установа при виконанні наукової (науково-технічної) роботи самостійно встановлює порядок використання коштів відповідних статей кошторису на виконання роботи.

Стаття 8. Державні наукові установи

1. Державними науковими установами є наукові установи, засновані на державній власності.

Майно, що становить матеріально-технічну базу державної наукової установи, закріплюється за такою установою на основі права оперативного управління або господарського відання відповідно до організаційно-правової форми.

Основні засоби, інше майно та обладнання закріплюються за державними науковими установами на основі права оперативного управління або господарського відання відповідно до організаційно-правової форми.

2. Державні комерційні підприємства та казенні підприємства, які відповідно до [статті 1](#) цього Закону належать до наукових установ, звільняються від сплати до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) за результатами своєї фінансово-господарської діяльності та зобов'язані не менш як 50 відсотків чистого прибутку від своєї діяльності спрямовувати на провадження ініціативної наукової і науково-технічної діяльності, фінансування інновацій та розширення власної матеріально-технічної бази.

3. Державні наукові установи, які повністю або частково фінансуються за рахунок державного бюджету, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, можуть зараховувати власні надходження, отримані від плати за послуги, що надаються ними згідно з основною діяльністю, благодійну допомогу, гранти (включаючи кошти, що надходять від вітчизняних та іноземних замовників для реалізації наукових, науково-технічних та інноваційних проектів) за рішенням вченої ради на спеціальні реєстраційні рахунки, відкриті в територіальних органах центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, або на поточні та/або вкладні (депозитні) рахунки, відкриті в установах банків державного сектору.

Зазначені доходи, а також відсотки, отримані від розміщення коштів державної наукової установи на вкладних (депозитних) рахунках в установах банків державного сектору, включаються до фінансового плану (кошторису) наукової установи і можуть використовуватися на оплату витрат, пов'язаних із здійсненням та популяризацією наукової діяльності, оплату праці, придбання майна і його обслуговування, капітальне будівництво та ремонт приміщень тощо у межах статутної діяльності наукової установи.

Стаття 9. Керівник наукової установи

1. Керівник наукової установи:

1) вирішує питання провадження науковою установою діяльності відповідно до статутних завдань;

представляє наукову установу в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, установах, організаціях, підприємствах незалежно від форми власності;

2) відповідає за результати діяльності наукової установи перед власником (власниками) або уповноваженим ним (ними) органом;

3) видає відповідно до своєї компетенції накази і розпорядження;

4) визначає функціональні обов'язки працівників;

5) призначає частину складу вченої (наукової, науково-технічної, технічної) ради наукової установи;

б) здійснює інші повноваження, передбачені статутом (положенням) наукової установи.

Керівник наукової установи щороку звітує перед колективом наукових працівників про свою діяльність.

2. Керівник державної наукової установи обирається шляхом таємного голосування на зборах колективу наукових працівників цієї установи на строк до п'яти років у межах строку, визначеного статутом (положенням) державної наукової установи, з правом бути переобраним і призначається на посаду власником (власниками) наукової установи або уповноваженим ним (ними) органом, або засновником у порядку, передбаченому цим Законом і статутом (положенням) державної наукової установи.

3. Кандидат на посаду керівника державної наукової установи має вільно володіти державною мовою, мати науковий ступінь доктора наук або доктора філософії і стаж роботи на посадах наукових працівників та (або) науково-педагогічних працівників не менш як 10 років. Власник (власники) або уповноважений ним (ними) орган може (можуть) установити додаткові кваліфікаційні та інші вимоги до кандидата на посаду керівника державної наукової установи, що впливають із специфіки діяльності цієї установи.

Одна і та сама особа не може бути керівником відповідної державної наукової установи більш як два строки.

Не може бути обрана, призначена на посаду керівника (у тому числі виконувачем обов'язків керівника) державної наукової установи (наукової організації) особа, яка:

- 1) за рішенням суду визнана недієздатною або дієздатність якої обмежена;
- 2) має судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку;
- 3) згідно з вироком суду позбавлена права обіймати відповідні посади;
- 4) за рішенням суду визнана винною у вчиненні корупційного правопорушення - протягом року з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили;
- 5) піддавалася адміністративному стягненню за корупційне правопорушення - протягом року з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили.

4. Власник (власники) або уповноважений ним (ними) орган зобов'язаний (зобов'язані) оголосити конкурс на заміщення посади керівника державної наукової установи не пізніше ніж за два місяці до закінчення строку контракту особи, яка обіймає цю посаду. У разі дострокового припинення повноважень керівника державної наукової установи конкурс оголошується протягом тижня з дня утворення вакансії.

Власник (власники) або уповноважений ним (ними) орган протягом двох місяців з дня оголошення конкурсу на посаду керівника державної наукової установи приймає (приймають) пропозиції щодо претендентів на посаду керівника державної наукової установи і протягом 20 календарних днів з дня закінчення строку подання документів на заміщення вакантної посади вносить (вносять) кандидатури претендентів, які відповідають вимогам цього Закону та встановленим власником (власниками) додатковим вимогам, на розгляд зборів колективу наукових працівників державної наукової установи.

Претенденти на посаду керівника державної наукової установи розглядаються на зборах колективу наукових працівників цієї установи. Кожен член зборів колективу наукових працівників може голосувати лише за одну кандидатуру або не підтримувати жодної з кандидатур.

Власник (власники) або уповноважений ним (ними) орган призначає (призначають) на посаду керівника державної наукової установи, яка повністю або частково фінансується за рахунок коштів державного бюджету, кандидатуру, яка набрала більш як дві третини голосів наукових працівників, присутніх на зборах колективу наукових працівників цієї державної наукової установи.

Вибори вважаються такими, що відбулися, якщо на зборах колективу наукових працівників були присутні не менш як дві третини фактичної чисельності штатних наукових працівників цієї державної наукової установи.

Якщо кандидат на посаду керівника державної наукової установи набрав більше 50 відсотків, але менше двох третин голосів наукових працівників, присутніх на зборах колективу наукових працівників цієї державної наукової установи, власник (власники) або уповноважений ним (ними) орган може (можуть) призначити його на посаду або, за наявності вмотивованих заперечень, оголосити новий конкурс, призначивши виконувача обов'язків керівника державної наукової установи на строк не більш як шість місяців.

Якщо жоден із претендентів на посаду керівника державної наукової установи не набрав у першому турі більше 50 відсотків голосів наукових працівників, присутніх на зборах колективу наукових працівників цієї державної наукової установи, проводиться другий тур голосування.

До участі у другому турі допускаються два кандидати, які в першому турі набрали найбільшу кількість голосів.

Власник (власники) або уповноважений ним (ними) орган призначає (призначають) на посаду керівника державної наукової установи особу, яка у другому турі набрала більш як дві третини голосів наукових працівників, присутніх на зборах колективу наукових працівників цієї державної наукової установи.

Вибори вважаються такими, що відбулися, якщо на зборах колективу наукових працівників були присутні не менш як дві третини фактичної чисельності штатних наукових працівників цієї державної наукової установи.

Якщо кандидат на посаду керівника державної наукової установи у другому турі набрав більше 50 відсотків, але менше двох третин голосів наукових працівників, присутніх на зборах колективу наукових працівників цієї державної наукової установи, власник (власники) або уповноважений ним (ними) орган має (мають) право призначити його на посаду або, за наявності вмотивованих заперечень, оголосити новий конкурс, призначивши виконувача обов'язків керівника державної наукової установи на строк не більш як шість місяців.

Контракт з обраним керівником державної наукової установи укладається власником (власниками) або уповноваженим ним (ними) органом в установленому порядку протягом одного місяця з дня обрання на строк, визначений статутом (положенням) цієї державної наукової установи, але не більш як на сім років.

5. Керівник державної наукової установи може бути звільнений з посади власником (власниками) або уповноваженим ним (ними) органом з підстав, визначених законодавством про працю, а також за порушення умов контракту. Керівник державної наукової установи також може бути звільнений з посади у зв'язку з прийняттям рішення про його відкликання зборами колективу наукових працівників державної наукової установи. Підстави для відкликання керівника державної наукової установи визначаються законодавством про працю та статутом (положенням) цієї державної наукової установи.

Подання про відкликання керівника державної наукової установи може бути внесено на розгляд зборів колективу наукових працівників цієї державної наукової установи не менш як половиною статутного складу наглядової або вченої (наукової, науково-технічної, технічної) ради цієї наукової установи. Збори колективу наукових працівників вважаються повноважними, якщо на них присутні не менш як дві третини фактичної чисельності штатних наукових працівників цієї державної наукової установи. Рішення про відкликання керівника приймається двома третинами голосів наукових працівників, присутніх на зборах колективу наукових працівників цієї державної наукової установи.

6. Методичні рекомендації щодо особливостей обрання керівника державної наукової установи та типова форма контракту з керівником державної наукової установи затверджуються Кабінетом Міністрів України.

7. Дія положень, передбачених частинами другою - шостою цієї статті, не поширюється на державні комерційні підприємства та казенні підприємства, які відповідно до [статті 1](#) цього Закону належать до наукових установ. Для таких наукових установ конкурсний відбір та призначення керівника здійснюються в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Призначення на посаду керівників наукових установ інших форм власності здійснюється в порядку, встановленому статутом (положенням) цих наукових установ.

8. Керівники наукових установ, що належать до сфери управління центральних органів виконавчої влади, можуть призначатися керівниками відповідних органів виконавчої влади на конкурсних засадах.

Особливості призначення та звільнення керівників наукових установ, що входять до складу Національної академії наук України та національних галузевих академій наук, визначаються статутами відповідних академій наук.

9. Засновник (засновники) новоутвореної державної наукової установи або уповноважений ним (ними) орган призначає (призначають) виконувача обов'язків керівника державної наукової установи на строк не більш як шість місяців.

Стаття 10. Вчена (наукова, науково-технічна, технічна) рада наукової установи

1. Вчена (наукова, науково-технічна, технічна) рада наукової установи є колегіальним органом управління науковою і науково-технічною діяльністю наукової установи, який виконує консультативно-дорадчі функції.

2. Кількісний склад членів вченої (наукової, науково-технічної, технічної) ради наукової установи визначається статутом (положенням) наукової установи. Не менш як три чверті складу вченої (наукової, науково-технічної, технічної) ради обираються таємним голосуванням зборів наукових працівників, а решта членів призначаються наказом керівника цієї наукової установи. Для наукових установ Національної академії наук України, кількість працівників яких перевищує 500 осіб або які мають відокремлені відділення, філії, інші структурні підрозділи, нормативними документами Національної академії наук України може передбачатися особливий порядок обрання складу вченої ради.

Керівник наукової установи, його заступник з наукової роботи і вчений секретар наукової установи є членами вченої (наукової, науково-технічної, технічної) ради наукової установи за посадою.

Голова, його заступники та вчений секретар вченої (наукової, науково-технічної, технічної) ради обираються таємним голосуванням з числа її членів.

До складу вченої (наукової, науково-технічної, технічної) ради наукової установи також входять голова ради молодих вчених або іншого об'єднання молодих вчених (представник молодих вчених) наукової установи та керівник первинної профспілкової організації (профспілковий представник) наукової установи.

3. До виключної компетенції вченої (наукової, науково-технічної, технічної) ради наукової установи належать питання щодо:

1) визначення стратегії розвитку наукової установи та перспективних напрямів наукової і науково-технічної діяльності;

2) проведення наукової і науково-технічної оцінки тематики та результатів науково-дослідних робіт;

3) затвердження поточних (щорічних) планів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок;

4) удосконалення та розвитку структури наукової установи;

5) затвердження тем дисертацій здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівні вищої освіти і призначення наукових керівників (консультантів);

6) затвердження результатів атестації наукових працівників, аспірантів, докторантів, здобувачів та результатів конкурсу на вакантні посади наукових працівників;

7) висування видатних наукових праць для присудження премій, медалей та інших видів відзнак, у тому числі міжнародних;

8) присвоєння працівникам наукової установи вчених звань професора та старшого дослідника і подання відповідних рішень на затвердження до атестаційної колегії центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, порушення клопотання про присвоєння почесних звань;

9) затвердження річних звітів про діяльність наукової установи та фінансових планів наукової установи;

10) ухвалення рішення про розміщення власних надходжень у територіальних органах центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, або в банківських установах державного сектору;

11) погодження переліку професій і посад наукової установи, на яких може застосовуватися гнучкий режим робочого часу та дистанційний режим праці.

Стаття 11. Державна атестація наукових установ

1. З метою визначення ефективності діяльності наукових установ проводиться їх державна атестація.

Для наукових установ державної, комунальної форм власності, а також наукових установ, у статутних капіталах яких є частка, що належить державі, державна атестація проводиться в обов'язковому порядку не менше одного разу на п'ять років, для новоутворених - не пізніше як через три роки після утворення.

Для наукових установ інших форм власності державна атестація може бути проведена за ініціативою таких установ.

Порядок проведення державної атестації наукових установ розробляється в порядку, визначеному цим Законом, і затверджується Кабінетом Міністрів України.

2. Під час проведення державної атестації наукових установ здійснюється їх оцінювання за такими напрямками:

1) забезпеченість науковими і науково-технічними кадрами;

2) стан матеріально-технічної бази;

3) якість наукової і науково-технічної діяльності - на основі експертної оцінки з використанням наукометричних та інших показників, що використовуються в міжнародній системі експертизи;

4) оцінка ефективності наукової і науково-технічної діяльності має здійснюватися відповідно до завдань наукової установи.

3. Результати державної атестації наукових установ використовуються органами, до сфери управління (відання) яких належать наукові установи, під час:

1) планування обсягу видатків державного бюджету для забезпечення діяльності таких наукових установ;

2) формування тематики наукових досліджень та науково-технічних розробок таких наукових установ;

3) розгляду питання продовження (дострокового розірвання) контракту з керівником наукової установи;

4) розгляду питання щодо реорганізації, ліквідації наукової установи.

Стаття 12. Державний реєстр наукових установ, яким надається підтримка держави

1. Для надання державної підтримки науковим установам незалежно від форми власності, діяльність яких має важливе значення для науки, економіки та виробництва, створюється Державний реєстр наукових установ, яким надається підтримка держави.

Положення про Державний реєстр наукових установ, яким надається підтримка держави, розробляється у порядку, визначеному цим Законом, і затверджується Кабінетом Міністрів України.

Наукові установи незалежно від форми власності, що включені або претендують на включення до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави, підлягають державній атестації.

Наукові установи включаються до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави, строком до п'яти років у межах строку, визначеного за результатами державної атестації.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, розміщує перелік наукових установ, включених до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави, на своєму офіційному веб-сайті та забезпечує безоплатний доступ до нього.

2. Наукові установи, включені до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави:

- 1) користуються податковими пільгами відповідно до законодавства України;
- 2) не можуть змінювати наукову і науково-технічну діяльність на інші види діяльності;
- 3) зобов'язані не менш як 50 відсотків доходу від своєї діяльності спрямовувати на провадження наукової та (або) науково-технічної діяльності та розвиток матеріально-технічної бази, необхідної для проведення наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок.

3. Наукові установи, включені до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави, виключаються з нього у разі недодержання вимог, передбачених пунктами 2 і 3 частини другої цієї статті.

Стаття 13. Центри колективного користування науковим обладнанням

1. Центри колективного користування науковим обладнанням утворюються у формі структурного підрозділу наукової установи, вищого навчального закладу або самостійної юридичної особи незалежно від відомчого підпорядкування та форми власності з метою надання доступу до унікального обладнання для проведення наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок вітчизняними та іноземними вченими.

Центрам колективного користування науковим обладнанням, що є юридичними особами державної форми власності, може передаватися у тимчасове безоплатне користування наукове обладнання для надання послуг без права його відчуження.

Положення про Центр колективного користування науковим обладнанням, регламент доступу до наукового обладнання та користування ним затверджуються засновником центру.

2. Завданнями Центру колективного користування науковим обладнанням є:

- 1) сприяння реалізації державних цільових наукових і науково-технічних програм та наукових (науково-технічних) проектів за визначеними пріоритетними тематичними напрямками наукових досліджень і науково-технічних розробок;
- 2) залучення студентів, магістрів, аспірантів та молодих вчених до науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт;
- 3) проведення спільних наукових досліджень вітчизняними та іноземними науковими установами та вищими навчальними закладами;
- 4) сприяння міжнародному науково-технічному співробітництву.

3. Центри колективного користування науковим обладнанням можуть надавати доступ і право безоплатного користування приладами та обладнанням працівникам наукової установи, університету, академії, інституту, у структурі якого утворено центр, та іншим особам, які проводять науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, відповідно до умов, визначених у регламенті доступу до наукового обладнання та користування ним.

4. Центри колективного користування науковим обладнанням можуть надавати платні послуги в установленому законодавством порядку.

5. Примірне положення про Центр колективного користування науковим обладнанням розробляється у порядку, визначеному цим Законом, і затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 14. Національний науковий центр

1. Науковій установі, університету, об'єднанню наукових установ та (або) університетів, які мають унікальне дослідно-експериментальне устаткування, науковців та фахівців найвищої кваліфікації, результати наукових досліджень яких мають загальнодержавне значення та міжнародне визнання, для реалізації найбільш важливих та актуальних для держави напрямів розвитку науки і техніки та (або) інноваційної діяльності може бути надано статус національного наукового центру.

2. Статус національного наукового центру надається відповідно до законодавства України.

3. Критерії надання та позбавлення статусу національного наукового центру, умови продовження строку дії такого статусу та особливості діяльності національних наукових центрів визначаються [Положенням про національний науковий центр](#), що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 15. Державна ключова лабораторія

1. З метою підтримки та розвитку фундаментальних досліджень на світовому рівні, нових перспективних міждисциплінарних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок, координації спільної діяльності та ефективного використання фінансових, матеріально-технічних та кадрових ресурсів за визначеним науковим напрямом можуть утворюватися державні ключові лабораторії. Державні ключові лабораторії можуть бути новою юридичною особою або об'єднанням наукових груп установ та (або) університетів, академій, інститутів на основі договору про спільну наукову діяльність у порядку, визначеному законом.

2. Фінансова підтримка наукової і науково-технічної діяльності державних ключових лабораторій здійснюється за рахунок цільових програм Національного фонду досліджень, інших державних коштів, фондів підтримки наукової і науково-технічної діяльності, міжнародних грантів, інших джерел, не заборонених законодавством, та коштів сторін - учасників такої лабораторії.

3. Статус державної ключової лабораторії з відповідного напрямку наукових досліджень і науково-технічних розробок надається з дня її державної реєстрації центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Статус державної ключової лабораторії надається на визначений період (від п'яти до семи років), який за результатами звіту про діяльність ключової лабораторії може бути продовжений у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

4. Органом управління науковою і науково-технічною діяльністю державної ключової лабораторії є наукова рада, що діє на підставі відповідного положення. При державній ключовій лабораторії може створюватися наглядова рада, до складу якої можуть входити іноземні вчені.

Примірне положення про наукову та наглядову ради державної ключової лабораторії затверджується Кабінетом Міністрів України.

5. Типове положення про державну ключову лабораторію затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 16. Державний реєстр наукових об'єктів, що становлять національне надбання

1. З метою збереження унікальних наукових об'єктів (колекцій, інформаційних фондів, дослідних установок та обладнання, а також заповідників і дендропарків, наукових полігонів тощо), які мають виняткове значення для вітчизняної та світової

науки, створюється Державний реєстр наукових об'єктів, що становлять національне надбання.

Науковий об'єкт, що становить національне надбання, - це унікальний об'єкт, що не піддається відтворенню, втрата або руйнування якого матиме серйозні негативні наслідки для розвитку науки та суспільства.

До наукових об'єктів, що становлять національне надбання, можуть бути віднесені:

- 1) унікальні об'єкти музейних, архівних фондів, колекції, особливо цінні та рідкісні видання, інші пам'ятки історії та культури;
- 2) інформаційні фонди;
- 3) дослідні установки, обладнання, полігони;
- 4) природні та біосферні заповідники, національні природні парки, заказники, пам'ятки природи, ботанічні сади, дендрологічні парки, інші природні території та об'єкти, штучно створені об'єкти природно-заповідного фонду, що потребують підтримки, не передбаченої [Законом України](#) "Про природно-заповідний фонд України", або їх окремі частини, зокрема ботанічні, зоологічні, мікробіологічні та інші колекції;
- 5) інші унікальні наукові об'єкти.

2. Державний реєстр наукових об'єктів, що становлять національне надбання, веде центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, у визначеному ним порядку.

Положення про порядок визначення наукових об'єктів, що становлять національне надбання, затверджується Кабінетом Міністрів України.

3. Рішення про надання науковому об'єкту статусу такого, що становить національне надбання, та про позбавлення його цього статусу приймає Кабінет Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

Науковому об'єкту надається статус такого, що становить національне надбання, з дня його включення до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання.

Фінансування заходів з утримання, збереження і розвитку наукових об'єктів, включених до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання, здійснюється за рахунок коштів державного бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством.

4. Наукові об'єкти, включені до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання, не підлягають приватизації.

5. У разі реорганізації, ліквідації або приватизації установи, відповідальної за збереження наукового об'єкта, включеного до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання, для забезпечення його належного функціонування Кабінет Міністрів України приймає рішення щодо подальшого збереження такого об'єкта.

Стаття 17. Національна академія наук України

1. Національна академія наук України є вищою науковою самоврядною організацією України. Національна академія наук України заснована на державній власності і є державною організацією, створеною як неприбуткова державна бюджетна установа.

Кадровий склад Національної академії наук України включає дійсних членів (академіків), кількість яких не може перевищувати 200 осіб, членів-кореспондентів, кількість яких не може перевищувати 400 осіб, іноземних членів та працівників наукових установ (організацій, підприємств), що перебувають у її віданні.

2. Національна академія наук України організує і здійснює фундаментальні та прикладні наукові дослідження з найважливіших проблем природничих, технічних, суспільних і гуманітарних наук.

При Національній академії наук України діють:

1) Міжвідомча рада з координації фундаментальних і прикладних досліджень в Україні, що утворюється Національною академією наук України спільно з центральним

органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, та національними галузевими академіями наук для сприяння розвитку фундаментальних досліджень та ефективному використанню їх результатів у прикладних дослідженнях і науково-технічних розробках за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки. Положення про Міжвідомчу раду з координації фундаментальних і прикладних досліджень в Україні та її склад затверджуються Кабінетом Міністрів України на підставі пропозицій Національної академії наук України та центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, погоджених Національною радою з питань науки і технологій;

2) Рада президентів академій наук України, яка є постійно діючим колегіальним органом, що об'єднує президентів Національної академії наук України та національних галузевих академій наук України з метою координації наукової діяльності зазначених академій.

Національна академія наук України як вища наукова самоврядна організація України здійснює незалежну наукову оцінку проектів стратегічних, прогнозних та програмних документів (доктрин, концепцій, стратегій тощо), а також за дорученням Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та/або з власної ініціативи розробляє пропозиції щодо засад державної наукової і науково-технічної політики, прогнози, інформаційно-аналітичні матеріали, пропозиції, рекомендації щодо суспільно-політичного, соціально-економічного, науково-технічного, інноваційного та гуманітарного розвитку держави, здійснює наукову експертизу проектів законів, державних рішень і програм.

3. Національна академія наук України має у своїй структурі Президію, апарат Президії, секції, відділення, які координують діяльність науково-дослідних інститутів та інших наукових установ, організацій, підприємств (обсерваторій, ботанічних садів, дендропарків, заповідників, бібліотек, музеїв тощо), об'єктів соціальної сфери, що забезпечують діяльність і перебувають у віданні Національної академії наук України.

4. Національна академія наук України наділена правом управління своєю діяльністю, володіє, користується і розпоряджається майном, що перебуває у державній власності та належить їй на правах господарського відання, відповідно до законодавства і [Статуту Національної академії наук України](#).

Державне майно передається Національній академії наук України у безстрокове безоплатне користування без права зміни його форми власності та використовується відповідно до законодавства і [Статуту Національної академії наук України](#).

Земельні ділянки надаються Національній академії наук України у постійне користування відповідно до земельного законодавства.

5. Утворення, злиття, приєднання, поділ, перетворення та ліквідація державних наукових установ (організацій, підприємств), що перебувають у віданні Національної академії наук України, здійснюються з урахуванням норм [Закону України "Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу"](#).

Наукові установи Національної академії наук України підлягають обов'язковій державній атестації в порядку, встановленому цим Законом.

Національна академія наук України і центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової та науково-технічної діяльності, інші центральні органи виконавчої влади можуть утворювати наукові установи подвійного підпорядкування, а наукові установи Національної академії наук України разом з вищими навчальними закладами - спільні наукові підрозділи.

Національна академія наук України (та окремі наукові установи, що входять до її складу) має право засновувати вищі навчальні заклади для підготовки фахівців за різними кваліфікаційними рівнями, у тому числі магістра та доктора філософії.

6. Кошти на забезпечення діяльності Національної академії наук України щороку визначаються у Державному бюджеті України окремим рядком. Фінансування Національної академії наук України може здійснюватися за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством України.

Національна академія наук України є головним розпорядником бюджетних коштів.

Національна академія наук України провадить свою діяльність відповідно до законодавства України та [Статуту Національної академії наук України](#), який ухвалюється загальними зборами Національної академії наук України і реєструється Міністерством юстиції України, за наявності позитивного висновку центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової та науково-технічної діяльності.

7. Державне управління науковою та науково-технічною діяльністю Національної академії наук України здійснюється згідно із законодавством, не порушуючи її самоврядності та свободи наукової творчості.

Самоврядність Національної академії наук України полягає у:

1) самостійному визначенні тематики фундаментальних і прикладних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, форм організації та проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, формуванні своєї структури, вирішенні науково-організаційних, господарських, кадрових питань, здійсненні міжнародних наукових зв'язків у частині, що не суперечить цьому Закону;

2) виборності та колегіальності органів управління, здійсненні загальними зборами Національної академії наук України функцій найвищого органу управління.

Національна академія наук України за рішенням Кабінету Міністрів України може представляти Україну у міжнародних наукових організаціях (академічних об'єднаннях, фахових союзах, товариствах) як національний член і виконувати відповідні членські обов'язки, у тому числі фінансові - у межах видатків Державного бюджету України на забезпечення діяльності Національної академії наук України.

Механізм реалізації принципу самоврядності Національної академії наук України визначається [Статутом Національної академії наук України](#) у межах, що не суперечать цьому Закону та законодавству.

Національна академія наук України подає Кабінетові Міністрів України разом з висновком Національної ради України з питань розвитку науки і технологій щорічний звіт про результати своєї наукової і науково-технічної діяльності, ефективність управління державним майном, що належить їй на основі права господарського відання, та використання бюджетних коштів.

8. Найвищим органом самоврядування Національної академії наук України є загальні збори, що складаються з дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів Національної академії наук України. У сесіях загальних зборів (крім питань, пов'язаних з виборами дійсних членів, членів-кореспондентів та іноземних членів Національної академії наук України) беруть участь з правом ухвального голосу наукові працівники, делеговані трудовими колективами наукових установ Національної академії наук України у кількості, що становить не менше половини кількості дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів Національної академії наук України, які беруть участь у сесії. У сесіях загальних зборів з правом дорадчого голосу можуть брати участь іноземні члени Національної академії наук України, керівники наукових установ Національної академії наук України та представники наукової громадськості.

До виключної компетенції загальних зборів Національної академії наук України належать:

1) ухвалення [Статуту Національної академії наук України](#);

2) обрання президента Національної академії наук України, першого віце-президента, віце-президентів та головного ученого секретаря Національної академії наук України, інших членів Президії Національної академії наук України;

3) обрання дійсних членів (академіків), членів-кореспондентів та іноземних членів Національної академії наук України;

4) затвердження академіків - секретарів відділень Національної академії наук України;

5) позбавлення статусу дійсного члена (академіка), члена-кореспондента та іноземного члена Національної академії наук України з підстав, у випадках та порядку, визначених [Статутом Національної академії наук України](#).

9. Президент Національної академії наук України організовує її роботу, очолює Президію Національної академії наук України, здійснює управління майновим комплексом, представляє Національну академію наук України в органах державної влади, державних установах, органах місцевого самоврядування, громадських та інших організаціях.

10. Загальне науково-організаційне керівництво поточною діяльністю Національної академії наук України здійснює Президія Національної академії наук України у складі президента, першого віце-президента, віце-президентів, головного ученого секретаря, академіків - секретарів відділень, членів Президії, які обираються на п'ять років та не можуть обіймати своїх посад більш як два строки.

Президія Національної академії наук України має постійно діючий апарат, що забезпечує підготовку та виконання рішень загальних зборів, Президії і президента Національної академії наук України, здійснює науково-організаційне, експертно-аналітичне, правове, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення діяльності Президії Національної академії наук України.

Апарат Президії Національної академії наук України очолює головний учений секретар Національної академії наук України.

11. Президент, перший віце-президент, віце-президенти, головний учений секретар, члени Президії Національної академії наук України обираються загальними зборами Національної академії наук України шляхом таємного голосування більшістю голосів від загального числа учасників загальних зборів і виконують свої обов'язки до обрання нового складу Президії Національної академії наук України.

У разі якщо жоден із кандидатів на посаду президента Національної академії наук України не отримав під час голосування більшості голосів, проводиться другий тур за участю двох кандидатів, які отримали у першому турі найбільшу кількість голосів. У другому турі обраним вважається той кандидат, який отримав більшу порівняно з іншим кандидатом кількість голосів.

Право висунення кандидата на посаду президента Національної академії наук України належить Президії, науковим установам, дійсним членам (академікам) та членам-кореспондентам Національної академії наук України. На посаду президента може претендувати особа, яка є дійсним членом (академіком) Національної академії наук України.

Порядок обрання загальними зборами президента, першого віце-президента, віце-президентів, головного ученого секретаря, членів Президії Національної академії наук України визначається [Статутом Національної академії наук України](#).

12. Академіки - секретарі відділень обираються загальними зборами відповідного відділення Національної академії наук України, у сесії яких беруть участь всі дійсні члени (академіки) та члени-кореспонденти Національної академії наук України, які входять до складу відділення, а також делеговані представники (кандидати наук, доктори філософії, доктори наук) наукових колективів установ відділення у кількості, що дорівнює половині облікового складу дійсних членів і членів-кореспондентів, які беруть участь у роботі сесії загальних зборів відділення.

Право висування кандидатур академіків - секретарів відділень належить науковим установам, дійсним членам (академікам) та членам-кореспондентам Національної академії наук України, які належать до відповідного відділення.

На посаду першого віце-президента, віце-президента, головного ученого секретаря, академіка - секретаря відділення може претендувати особа, яка є дійсним членом (академіком) або членом-кореспондентом Національної академії наук України.

На посаду члена Президії може претендувати особа, яка є дійсним членом (академіком) або членом-кореспондентом Національної академії наук України чи має науковий ступінь доктора наук та працює за основним місцем роботи в науковій установі Національної академії наук України.

13. Обрання членів-кореспондентів Національної академії наук України (замість вибулих протягом відповідного періоду) здійснюється кожні три роки таємним голосуванням всіх дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів Національної академії наук України. Обрання дійсних членів (академіків) Національної академії наук України (замість вибулих протягом відповідного періоду) здійснюється кожні три роки відкритим голосуванням всіх дійсних членів (академіків) Національної академії наук України.

Перелік вакансій для обрання членів-кореспондентів та дійсних членів (академіків) Національної академії наук України встановлюється Президією Національної академії наук України з урахуванням пропозицій наукових відділень за результатами аналізу тенденцій розвитку світової та вітчизняної науки, наявного кадрового потенціалу для заміщення цих вакансій, необхідності представлення в Національній академії наук України всіх секторів вітчизняної науки.

Процедура виборів дійсних членів (академіків), членів-кореспондентів, іноземних членів Національної академії наук України визначається [Статутом Національної академії наук України](#).

Кандидатури для обрання членами-кореспондентами Національної академії наук України висуваються дійсними членами та членами-кореспондентами, вченими (науковими, науково-технічними) радами наукових установ, атестованих відповідно до вимог цього Закону, та вищих навчальних закладів (університетів та академій) з числа докторів наук, які мають визнаний вітчизняною та світовою науковою спільнотою науковий доробок, розв'язали наукову проблему, що має вагомий теоретичний чи практичний значення, провадять активну науково-громадську діяльність.

Кандидатури для обрання дійсними членами (академіками) Національної академії наук України висуваються дійсними членами, вченими (науковими, науково-технічними) радами наукових установ, атестованих відповідно до вимог цього Закону, та вищих навчальних закладів (університетів та академій) з числа членів-кореспондентів Національної академії наук України, які створили визнані вітчизняною та світовою науковою спільнотою наукові школи, запропонували підхід до розв'язання наукових проблем, що мають велике теоретичне чи практичне значення, провадять активну науково-громадську діяльність.

14. Порядок роботи та інші повноваження загальних зборів Національної академії наук України, Президії Національної академії наук України визначаються [Статутом Національної академії наук України](#).

Стаття 18. Національні галузеві академії наук

1. Національні галузеві академії наук - Національна академія аграрних наук України, Національна академія медичних наук України, Національна академія педагогічних наук України, Національна академія правових наук України, Національна академія мистецтв України - це самоврядні наукові організації, засновані на державній власності, що є державними організаціями, створеними як неприбуткові державні бюджетні установи.

2. Організаційна побудова національних галузевих академій наук, їх матеріально-фінансове забезпечення та гарантії діяльності здійснюються згідно з положеннями,

встановленими цим Законом для Національної академії наук України, з урахуванням специфіки діяльності та норм [Закону України](#) "Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їхнього майна", а також статутів відповідних національних галузевих академій наук.

3. Національні галузеві академії наук як самоврядні наукові організації України координують, організують і проводять дослідження у відповідних галузях науки і техніки, взаємодіють з відповідними органами державної влади з метою виконання завдань, визначених державними пріоритетами у цих галузях.

4. Діяльність національних галузевих академій наук у частині, що не порушує їх самоврядності, координується Кабінетом Міністрів України.

Національні галузеві академії наук є головними розпорядниками бюджетних коштів.

Національні галузеві академії наук України провадять свою діяльність відповідно до законодавства України та їх статутів, які затверджуються загальними зборами національних галузевих академій наук і реєструються Міністерством юстиції України, за наявності висновків центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у науковій та науково-технічній сфері, та центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у відповідній сфері.

5. Національні галузеві академії наук подають Кабінетові Міністрів України щорічний звіт про результати своєї наукової і науково-технічної діяльності та використання коштів, виділених їм з державного бюджету, разом з висновком Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

6. Використання державного майна, переданого національним галузевим академіям наук, здійснюється з урахуванням норм [Закону України](#) "Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їхнього майна".

Земельні ділянки надаються національним галузевим академіям наук у постійне користування відповідно до земельного законодавства.

7. Створення, реорганізація та ліквідація державних наукових установ (організацій, підприємств), що перебувають у віданні національних галузевих академій наук, здійснюються у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Наукові установи національних галузевих академій наук підлягають обов'язковій державній атестації в порядку, встановленому цим Законом.

Національні галузеві академії наук і центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової та науково-технічної діяльності, інші центральні органи виконавчої влади можуть утворювати наукові установи подвійного підпорядкування, а наукові установи національних галузевих академій наук разом з університетами, академіями, інститутами - спільні наукові підрозділи.

Стаття 19. Наукова і науково-технічна діяльність у системі вищої освіти

1. Наукова та науково-технічна діяльність у вищих навчальних закладах є невід'ємною складовою освітньої діяльності і провадиться з метою інтеграції наукової, освітньої і виробничої діяльності в системі вищої освіти.

2. Наукова і науково-технічна діяльність у системі вищої освіти провадиться відповідно до законів України ["Про освіту"](#), ["Про вищу освіту"](#) та цього Закону.

3. Вищі навчальні заклади в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності підлягають державній атестації в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

4. На вищі навчальні заклади (університети, академії, інститути), що пройшли державну атестацію в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності, поширюються гарантії забезпечення наукової (науково-технічної) діяльності, визначені

цим Законом для наукових установ. На науково-педагогічних працівників таких вищих навчальних закладів поширюються гарантії наукової (науково-технічної) діяльності, визначені цим Законом для наукових працівників.

Стаття 20. Національна рада України з питань розвитку науки і технологій

1. Національна рада України з питань розвитку науки і технологій є постійно діючим консультативно-дорадчим органом, що утворюється при Кабінетові Міністрів України з метою забезпечення ефективної взаємодії представників наукової громадськості, органів виконавчої влади та реального сектору економіки у формуванні та реалізації єдиної державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

2. Національна рада України з питань розвитку науки і технологій складається з Наукового та Адміністративного комітетів, що мають однаковий кількісний склад.

3. Положення про Національну раду України з питань розвитку науки і технологій та її персональний склад затверджує Кабінет Міністрів України.

4. Національну раду України з питань розвитку науки і технологій очолює Голова, яким за посадою є Прем'єр-міністр України. Голова Національної ради України з питань розвитку науки і технологій має двох заступників, якими за посадами є голова Наукового комітету та голова Адміністративного комітету. Голова Адміністративного комітету - керівник центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової та науково-технічної діяльності. Спільні засідання Наукового та Адміністративного комітетів у разі відсутності Голови Національної ради України з питань розвитку науки і технологій по чергово проводять голови відповідних комітетів.

5. Секретар Національної ради України з питань розвитку науки і технологій призначається Головою Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

6. Організаційне, матеріально-технічне, інформаційне та інше забезпечення діяльності Національної ради України з питань розвитку науки і технологій здійснює Секретаріат Кабінету Міністрів України. Національна рада України з питань розвитку науки і технологій у роботі використовує бланк із своїм найменуванням.

7. Основними функціями Національної ради України з питань розвитку науки і технологій є:

1) підготовка та подання Кабінетові Міністрів України пропозицій щодо формування засад державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності;

2) підготовка пропозицій щодо визначення пріоритетів розвитку науки і техніки та заходів з їх реалізації;

3) підготовка пропозицій щодо інтеграції вітчизняної науки у світовий науковий простір та Європейський дослідницький простір з урахуванням національних інтересів;

4) підготовка пропозицій щодо засад функціонування в Україні системи незалежної експертизи державних цільових наукових та науково-технічних програм, наукових проектів, державної атестації наукових установ, присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань;

5) розгляд та надання висновків щодо проектів концепцій державних цільових наукових та науково-технічних програм та проектів таких програм;

6) надання Кабінетові Міністрів України рекомендацій щодо формування державного бюджету в частині визначення загальних обсягів фінансування наукової і науково-технічної діяльності та його розподілу між базовим та конкурсним фінансуванням наукових досліджень, а також у частині визначення структури розподілу між напрямами грантової підтримки Національного фонду досліджень України;

7) заслуховування та оцінювання звітів центральних органів виконавчої влади, Національного фонду досліджень України, Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та інших головних розпорядників бюджетних коштів, що здійснюють наукову та науково-технічну діяльність або є замовниками наукових досліджень та розробок, про стан використання коштів на наукову та науково-

технічну діяльність та отримані результати і внесення пропозицій за результатами їх розгляду;

8) підготовка та оприлюднення щорічної доповіді про стан та перспективи розвитку сфери наукової та науково-технічної діяльності України, а також про стан виконання Україною пріоритетів Європейського дослідницького простору та надання пропозицій щодо плану їх реалізації на наступний рік;

9) підготовка пропозицій щодо принципів створення та стратегії розвитку державної дослідницької інфраструктури, системи державних ключових лабораторій;

10) взаємодія в установленому порядку з відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій;

11) ініціювання і замовлення прогностичних та форсайтних досліджень у галузі науки, технологій, інновацій, організації та проведення наукової експертизи рішень центральних органів виконавчої влади, що стосуються наукової сфери, а також проектів концепцій державних цільових наукових та науково-технічних програм і проектів таких програм;

12) надання пропозицій щодо принципів наукової етики та механізмів контролю за їх дотриманням;

13) розроблення спільно з представниками реального та фінансового секторів економіки та іншими зацікавленими сторонами пропозицій щодо створення механізмів комерціалізації результатів наукових досліджень;

14) внесення рекомендацій щодо оптимальних шляхів реалізації проектів і програм міжнародної технічної допомоги у сфері наукової і науково-технічної діяльності;

15) надання пропозицій щодо розвитку наукової та науково-технічної сфери в Україні;

16) розроблення пропозицій щодо стратегії розвитку системи залучення та підготовки учнівської молоді до наукової і науково-технічної діяльності.

8. Основною формою роботи Національної ради України з питань розвитку науки і технологій є спільне засідання Наукового та Адміністративного комітетів, на якому Національна рада України з питань розвитку науки і технологій ухвалює рекомендації для Кабінету Міністрів України з питань, що належать до її компетенції. Національна рада України з питань розвитку науки і технологій проводить спільні засідання за потреби, але не менше чотирьох разів на рік.

9. Головує на спільних засіданнях Наукового та Адміністративного комітетів Голова Національної ради України з питань розвитку науки і технологій або, за його дорученням, один із заступників Голови. Спільне засідання Наукового та Адміністративного комітетів є правомочним, якщо на ньому присутні більше двох третин складу Національної ради України з питань розвитку науки і технологій. За результатами спільного засідання оформляється протокол, який підписують головуєчий та секретар.

10. Спільні засідання Наукового та Адміністративного комітетів Національної ради України з питань розвитку науки і технологій проходять відкрито, на них можуть бути присутні суб'єкти наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, представники засобів масової інформації та бізнесу.

11. Рішення Національної ради України з питань розвитку науки і технологій вважається прийнятим, якщо за нього проголосували більш як дві третини присутніх на засіданні її членів.

12. Рішення Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, прийняті в межах її повноважень, що стосуються окремих центральних органів виконавчої влади, є обов'язковими для розгляду такими органами.

13. Національна рада України з питань розвитку науки і технологій реалізує свої функції, керуючись принципами субсидіарності та пропорційності міри впливу.

14. Національна рада України з питань розвитку науки і технологій для підготовки рішень з питань, що належать до її компетенції, утворює постійні або тимчасові робочі групи. Персональний склад робочих груп формується з числа членів Національної ради

України з питань розвитку науки і технологій з обов'язковим представництвом членів Наукового та Адміністративного комітетів, а також осіб, рекомендованих для участі в робочій групі Головою Національної ради України з питань розвитку науки і технологій або його заступниками. До складу робочих груп можуть включатися вчені, викладачі вищих навчальних закладів, представники державного та приватного секторів економіки, вітчизняні та іноземні експерти.

15. Робочі групи Національної ради України з питань розвитку науки і технологій діють на принципах відкритості та прозорості. Розроблені робочими групами проекти документів подаються на розгляд Наукового комітету.

16. Національна рада України з питань розвитку науки і технологій діє на засадах відкритості та гласності. Про свою діяльність, проекти рішень та прийняті рішення Національна рада України з питань розвитку науки і технологій систематично та завчасно інформує громадськість на своєму офіційному веб-сайті.

Проекти рішень Національної ради України з питань розвитку науки і технологій оприлюднюються, як правило, не менш як за два тижні до їх розгляду на спільному засіданні Наукового та Адміністративного комітетів.

Стаття 21. Науковий та Адміністративний комітети Національної ради України з питань розвитку науки і технологій

1. Науковий комітет - це робочий колегіальний орган Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, що представляє інтереси наукової громадськості.

Склад Наукового комітету формується із 24 вчених, які представляють наукову спільноту, є науковими лідерами, мають визначні наукові здобутки, бездоганну наукову репутацію та довіру в науковому середовищі.

2. Науковий комітет очолює голова, який має одного заступника. Голова Наукового комітету та його заступник обираються членами Наукового комітету з його складу.

3. Члени Наукового комітету обираються Ідентифікаційним комітетом з питань науки, який керується тим, що склад Наукового комітету має бути здатним реалізувати наукове лідерство, бути авторитетним і незалежним, збалансовано представляти всю наукову спільноту.

4. Персональний склад Наукового комітету затверджується Кабінетом Міністрів України.

5. Члени Наукового комітету виконують свої обов'язки на громадських засадах.

Відшкодування витрат, пов'язаних з виконанням обов'язків членів Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, забезпечує Секретаріат Кабінету Міністрів України.

6. Членами Наукового комітету не можуть бути керівники наукових установ та організацій, вищих навчальних закладів.

Члени Наукового комітету не можуть працювати в одній науковій установі, об'єднанні наукових установ, підрозділі (факультеті, інституті) вищого навчального закладу та не можуть бути близькими особами відповідно до [Закону України "Про запобігання корупції"](#).

Не може бути обрана членом Наукового комітету особа, яка:

- 1) за рішенням суду визнана недієздатною або дієздатність якої обмежена;
- 2) має судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку;
- 3) за вироком суду позбавлена права обіймати відповідні посади;
- 4) за рішенням суду визнана винною у вчиненні корупційного правопорушення - протягом року з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили;
- 5) піддавалася адміністративному стягненню за корупційне правопорушення - протягом року з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили;
- 6) підпадає під дію частин [третьої](#) і [четвертої](#) статті 1 Закону України "Про очищення влади";

7) відомості про яку внесені до Єдиного державного реєстру осіб, щодо яких застосовано положення [Закону України](#) "Про очищення влади";

8) є керівником наукової установи або організації, вищого навчального закладу.

7. Строк повноважень кожного з членів Наукового комітету не може перевищувати чотирьох років. Кожні два роки має відбуватися оновлення не менше половини персонального складу Наукового комітету. Одна і та сама особа не може бути членом Наукового комітету більше двох строків.

8. Науковий комітет з метою реалізації функцій Національної ради України з питань розвитку науки і технологій:

1) розглядає проекти документів, розроблені робочими групами з питань, що належать до компетенції Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, та приймає щодо них рішення, які вносяться на розгляд Національної ради України з питань розвитку науки і технологій;

2) ініціює утворення постійних або тимчасових робочих груп, а також експертних комісій з окремих питань;

3) делегує своїх членів та пропонує експертів до складу робочих груп;

4) виконує функції наглядової ради Національного фонду досліджень України;

5) виконує функцію Ідентифікаційного комітету для Наукової ради Національного фонду досліджень України;

6) проводить експертизу нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України та центральних органів виконавчої влади на предмет відповідності інтересам та засадам державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності, надає відповідні рекомендації.

Проекти нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України та центральних органів виконавчої влади, що стосуються сфери наукової та науково-технічної діяльності, в обов'язковому порядку направляються до Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій для проведення їх експертизи та підготовки відповідних рекомендацій.

Науковий комітет зобов'язаний розглянути направлений проект нормативно-правового акта на предмет відповідності інтересам та засадам державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності та направити відповідні рекомендації протягом терміну, встановленого головним розробником проекту, але не менш як за три дні і не більш як за 21 день із дня отримання проекту.

Якщо протягом зазначеного терміну Науковий комітет не розглянув і не направив відповідних рекомендацій, такий проект нормативно-правового акта вважається погодженим Науковим комітетом.

9. Основною формою роботи Наукового комітету є засідання, які проводяться за потреби, але не менше чотирьох разів на рік.

Спільному засіданню Наукового та Адміністративного комітетів Національної ради України з питань розвитку науки і технологій обов'язково передують засідання Наукового комітету, який розглядає та готує проекти рішень з питань порядку денного спільного засідання.

Оголошення про скликання засідання Наукового комітету оприлюднюється за два тижні до його початку на офіційному веб-сайті Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

10. Рішення Наукового комітету приймаються консенсусом. Якщо консенсусу досягти не вдається, рішення вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало не менше двох третин складу Наукового комітету. У такому разі на розгляд Національної ради України з питань розвитку науки і технологій разом з рішенням Наукового комітету вноситься аргументована окрема думка членів Наукового комітету, які не підтримали таке рішення.

11. Питання, що виносяться на розгляд спільного засідання Наукового та Адміністративного комітетів Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, проходять обов'язковий попередній розгляд у Науковому комітеті.

12. Адміністративний комітет - це робочий колегіальний орган Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, персональний склад якого у кількості 24 осіб призначається Кабінетом Міністрів України.

13. Члени Адміністративного комітету представляють центральні органи виконавчої влади (не нижче заступників керівників), Національну академію наук України та національні галузеві академії наук (не нижче віце-президентів), обласні (міські) державні адміністрації регіонів, на території яких зосереджено значний науковий потенціал (не нижче заступників голів державних адміністрацій), державні органи, що відповідають за наукову сферу, великі наукоємні підприємства, наукові установи, університети, академії, інститути, інноваційні структури.

14. Головою Адміністративного комітету є керівник центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової та науково-технічної діяльності. Голова має заступника, який за посадою є заступником керівника центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

15. Адміністративний комітет з метою реалізації функцій Національної ради України з питань розвитку науки і технологій:

1) ініціює утворення постійних або тимчасових робочих груп, а також експертних комісій з окремих питань;

2) делегує та координує участь членів Адміністративного комітету в робочих групах, а також пропонує експертів до складу робочих груп;

3) надає пропозиції Науковому комітету щодо розгляду питань, пов'язаних з виконанням функцій Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

Стаття 22. Ідентифікаційний комітет з питань науки

1. Ідентифікаційний комітет з питань науки (далі - Ідентифікаційний комітет) - це дорадчий орган при Кабінетові Міністрів України, який на конкурсній основі обирає персональний склад Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій. Кількісний склад Ідентифікаційного комітету становить дев'ять осіб.

2. Ідентифікаційний комітет розробляє Положення про конкурс щодо обрання членів Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, що затверджується Кабінетом Міністрів України, та формує кваліфікаційні вимоги до кандидатур.

3. Ідентифікаційний комітет формується з вітчизняних та іноземних вчених, які мають вагомі наукові здобутки, бездоганну наукову репутацію та довіру в науковому середовищі.

Не може входити до складу Ідентифікаційного комітету особа, яка:

1) за рішенням суду визнана недієздатною або дієздатність якої обмежена;

2) має судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку;

3) за вироком суду позбавлена права обіймати відповідні посади;

4) за рішенням суду визнана винною у вчиненні корупційного правопорушення - протягом року з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили;

5) піддавалася адміністративному стягненню за корупційне правопорушення - протягом року з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили;

6) підпадає під дію частин [третьої](#) і [четвертої](#) статті 1 Закону України "Про очищення влади";

7) відомості про яку внесені до Єдиного державного реєстру осіб, щодо яких застосовано положення [Закону України](#) "Про очищення влади".

4. Персональний склад Ідентифікаційного комітету та Положення про Ідентифікаційний комітет з питань науки затверджуються Кабінетом Міністрів України. Строк повноважень членів Ідентифікаційного комітету становить сім років без права перезатвердження на другий строк. Регламент роботи Ідентифікаційного комітету затверджується Ідентифікаційним комітетом.

5. Пропозиції щодо кандидатів у члени Ідентифікаційного комітету надаються українськими та іноземними науковими установами, науковими організаціями, громадськими науковими організаціями, науковими фондами, а також міжнародними та національними радами з питань науки. Самовисування не допускається.

До участі в конкурсі допускаються лише особи, які є докторами наук (для іноземних вчених - докторами філософії) та мають досвід керівництва міжнародними проектами. Кандидатами у члени Ідентифікаційного комітету не можуть бути керівники українських наукових організацій, наукових установ, вищих навчальних закладів.

Для формування складу Ідентифікаційного комітету центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, оприлюднює українською та англійською мовами оголошення про конкурс на своєму офіційному веб-сайті та надсилає на адресу наукових комітетів Європейської комісії, громадських наукових організацій, що представляють вітчизняну та світову наукову спільноту, прохання подати пропозиції щодо кандидатів у члени Ідентифікаційного комітету з урахуванням вимог, визначених цим Законом. Такі пропозиції надсилаються суб'єктами подання на адресу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, разом із письмовою згодою кандидатів працювати в Ідентифікаційному комітеті.

6. Остаточний рейтинговий список кандидатів у члени Ідентифікаційного комітету формується спеціальною конкурсною комісією, до складу якої включаються перші 25 осіб рейтингу науковців України за індексом Гірша згідно з однією з найчастіше використовуваних міжнародних наукометричних баз даних, що мають вимоги до якості публікацій та рецензування, яку визначає центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, які є докторами наук та мають досвід керівництва міжнародними проектами.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, перевіряє, чи не мають члени спеціальної комісії конфлікту інтересів, не працюють в одній науковій установі, об'єднанні наукових установ, підрозділі вищого навчального закладу та чи не є близькими особами згідно із [Законом України "Про запобігання корупції"](#). У разі виявлення у особи конфлікту інтересів запрошується наступна за рейтингом особа.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, організовує процедуру рейтингового голосування і передає його результати Кабінету Міністрів України для перевірки наявності конфлікту інтересів у членів спеціальної конкурсної комісії і запропонованих кандидатів та для остаточного затвердження складу Ідентифікаційного комітету. Особи, які затверджуються як члени Ідентифікаційного комітету, не повинні мати конфлікту інтересів, не можуть працювати в одній науковій установі, об'єднанні наукових установ, підрозділі вищого навчального закладу та не можуть бути близькими особами згідно із [Законом України "Про запобігання корупції"](#).

7. Ідентифікаційний комітет:

1) після консультацій з вітчизняними та іноземними науковими організаціями формує та оприлюднює вимоги до кандидатів у члени Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій та розробляє Положення про конкурс щодо обрання членів Наукового комітету, що затверджується Кабінетом Міністрів України;

2) розглядає документи, подані кандидатами у члени Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій;

3) складає рейтинговий список кандидатів у члени Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій;

4) відбирає шляхом рейтингового голосування із загального числа кандидатів осіб, які мають найкращі професійний досвід, знання і моральні якості для виконання обов'язків члена Наукового комітету;

5) оприлюднює перелік кандидатів, які подали заяву на участь у конкурсі, а також перелік осіб, обраних до складу Наукового комітету;

6) оприлюднює заяву про відсутність конфлікту інтересів у обраних членів Наукового комітету та членів Ідентифікаційного комітету, що зазначені особи не працюють в одній науковій установі, об'єднанні наукових установ, підрозділі вищого навчального закладу і не є близькими особами згідно із [Законом України](#) "Про запобігання корупції".

8. Організаційною формою роботи Ідентифікаційного комітету є засідання. Засідання Ідентифікаційного комітету є правомочним, якщо на ньому присутні більше двох третин його загального кількісного складу.

9. Засідання Ідентифікаційного комітету проходять відкрито, на них можуть бути присутні представники засобів масової інформації та наукової громадськості. Інформація про засідання Ідентифікаційного комітету оприлюднюється на офіційному веб-сайті Кабінету Міністрів України.

Стаття 23. Громадські наукові організації

1. Громадські наукові організації (громадські академії наук, наукові товариства, наукові асоціації, спілки, об'єднання тощо) - це об'єднання вчених для цілеспрямованого розвитку відповідних напрямів науки, захисту фахових інтересів, координації науково-дослідної роботи, обміну досвідом.

Громадські наукові організації підлягають реєстрації та діють відповідно до законодавства про громадські об'єднання з урахуванням положень цього Закону.

2. Громадські наукові організації для виконання статутних завдань можуть утворювати тимчасові наукові колективи, науково-дослідні, проектно-конструкторські, експертні, консалтингові, пошукові організації, співпрацювати з іноземними та міжнародними організаціями, бути колективними членами міжнародних науково-фахових об'єднань, спілок, товариств відповідно до законодавства України.

3. Громадські наукові організації можуть:

1) вносити до органів державної влади пропозиції щодо реалізації та удосконалення державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності;

2) пропонувати своїх представників до складу Ідентифікаційного комітету, консультативно-дорадчих та експертних органів, що утворюються при органах державної влади.

4. Органи державної влади можуть залучати громадські наукові організації та ради молодих вчених за їх згодою до участі у підготовці та виконанні рішень стосовно наукової і науково-технічної діяльності, наукової і науково-технічної експертизи, науково-технічних програм, проектів і розробок та у взаємодії з ними інформувати населення про безпеку, екологічну безпечність, економічну та соціальну значущість, екологічні та соціально-економічні наслідки реалізації відповідних програм, проектів і розробок.

Стаття 24. Рада молодих вчених

1. Рада молодих вчених є колегіальним виборним дорадчим органом, що утворюється для забезпечення захисту прав та інтересів молодих вчених.

Ради молодих вчених можуть утворюватися при центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київській та Севастопольській міських державних адміністраціях, Національній академії наук України, національних галузевих академіях наук, наукових центрах, ключових лабораторіях, вищих навчальних закладах та наукових установах України.

2. Представники ради молодих вчених входять до складу вищого колегіального керівного органу установи чи органу влади, при якому створено раду молодих вчених.

3. Центральні органи виконавчої влади, Національна академія наук України, національні галузеві академії наук, вищі навчальні заклади, при яких створено раду молодих вчених, сприяють її діяльності та можуть фінансувати заходи і проекти, що ініціюються радою молодих вчених.

4. Типове положення про раду молодих вчених при органах виконавчої влади затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 25. Регіональні наукові центри

1. Регіональні наукові центри створюються з метою підвищення ролі науки в розробленні та реалізації ефективної регіональної політики, її орієнтації на поєднання загальнодержавних і регіональних інтересів, наукове забезпечення розв'язання актуальних проблем соціально-економічного розвитку регіонів.

2. Регіональні наукові центри створюються Національною академією наук України спільно з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері наукової та науково-технічної діяльності, за погодженням з відповідними місцевими органами виконавчої влади.

Стаття 26. Залучення учнівської молоді до наукової і науково-технічної діяльності

1. Держава створює умови для залучення учнівської молоді до наукової і науково-технічної діяльності через систему спеціалізованих загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів, зокрема, наукових ліцеїв і наукових ліцеїв-інтернатів, Малу академію наук України або інші подібні установи позашкільної освіти. Пропозиції щодо стратегії розвитку, процедур реалізації та форм підтримки діяльності, спрямованої на залучення учнівської молоді до наукової і науково-технічної діяльності, розробляє Національна рада України з питань розвитку науки і технологій.

2. Науковий ліцей (науковий ліцей-інтернат) здійснює освітню діяльність, спрямовану на залучення та підготовку учнівської молоді до наукової і науково-технічної діяльності.

Науковий ліцей (науковий ліцей-інтернат), заснований на державній або комунальній формі власності, має статус бюджетної установи і фінансується за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів. Фінансування наукових ліцеїв (наукових ліцеїв-інтернатів) може здійснюватися за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством України.

3. Мала академія наук України організує та забезпечує участь учнівської молоді у дослідницько-експериментальній, науковій, конструкторській, винахідницькій та пошуковій діяльності, сприяє формуванню інтелектуального капіталу нації, вихованню майбутньої наукової зміни.

Координацію діяльності системи спеціалізованих позашкільних навчальних закладів Малої академії наук України здійснює Національний центр "Мала академія наук України", який є державною організацією, кошти на забезпечення наукової, науково-технічної діяльності якої щорічно визначаються в Державному бюджеті України. Фінансування Національного центру "Мала академія наук України" може здійснюватися за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством України.

Мала академія наук України щорічно подає звіт про свою діяльність та план роботи на наступний рік на затвердження Науковому комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

Розділ III

ДЕРЖАВНІ ГАРАНТІЇ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВЧЕНИХ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ

Стаття 27. Підготовка наукових кадрів та підвищення їхньої кваліфікації

1. Основними формами підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації є аспірантура, ад'юнктура та докторантура.

Підготовка науково-педагогічних і наукових кадрів здійснюється відповідно до вимог [Закону України](#) "Про вищу освіту".

2. Наукові установи можуть здійснювати підготовку докторів філософії за власною освітньо-науковою програмою згідно з отриманою ліцензією на відповідну освітню діяльність або за освітньо-науковою програмою, окремі елементи якої забезпечуються іншими науковими установами та/або вищими навчальними закладами, та докторів наук за науковими програмами відповідно до [Закону України](#) "Про вищу освіту".

Наукові установи Національної академії наук України та національних галузевих академій наук можуть здійснювати підготовку магістрів за освітньо-науковими програмами відповідно до [Закону України](#) "Про вищу освіту".

Освітньо-наукові програми підготовки науковими установами докторів філософії підлягають акредитації Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

З метою підвищення кваліфікації лікарів-спеціалістів, які пройшли підготовку в інтернатурі та/або резидентурі за відповідною лікарською спеціальністю, у наукових установах може проводитися клінічна ординатура.

Національна академія наук України та національні галузеві академії наук можуть бути засновниками вищих навчальних закладів.

3. Наукові працівники підвищують свою кваліфікацію та проходять стажування в Україні і за кордоном.

4. Наукова установа забезпечує науковому працівникові підвищення кваліфікації не рідше ніж один раз на п'ять років із збереженням середньої заробітної плати.

Результати підвищення кваліфікації враховуються під час атестації наукових працівників.

Стаття 28. Наукові ступені і вчені звання

1. Вчені мають право на здобуття наукового ступеня доктора філософії і доктора наук та присвоєння вчених звань старшого дослідника, доцента і професора.

Присудження наукових ступенів та присвоєння вчених звань є державним визнанням рівня кваліфікації вченого. Присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань здійснюються відповідно до [Закону України](#) "Про вищу освіту".

Перелік осіб, яким присуджено наукові ступені та присвоєно вчені звання, розміщується у відкритому доступі в мережі Інтернет відповідно до законодавства.

Дисертації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, та дисертації (або наукові доповіді у разі захисту наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії, або сукупності статей, опублікованих у вітчизняних та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях) осіб, які здобувають ступінь доктора наук, а також автореферати та відгуки опонентів оприлюднюються на офіційних веб-сайтах відповідних наукових установ (вищих навчальних закладів) згідно із законодавством.

2. Наявність відповідного наукового ступеня або вченого звання є кваліфікаційною вимогою для зайняття науковим працівником відповідної посади.

Стаття 29. Атестація наукових працівників

1. Атестація наукових працівників проводиться в наукових установах не рідше одного разу на п'ять років з метою:

- 1) оцінювання рівня професійної підготовки наукового працівника, результативності його роботи;
- 2) визначення відповідності кваліфікації наукового працівника займаній посаді;
- 3) виявлення перспективи використання здібностей наукового працівника, стимулювання підвищення його професійного рівня;
- 4) визначення потреби в підвищенні кваліфікації, професійній підготовці наукового працівника.

2. Положення про атестацію наукових працівників розробляється Національною радою України з питань розвитку науки і технологій та затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує

формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

Стаття 30. Правовий режим наукового і науково-технічного (прикладного) результату

1. Правовий режим наукового і науково-технічного (прикладного) результату як об'єкта інтелектуальної власності визначається законодавством України.

Стаття 31. Посади наукових працівників

1. Основними посадами наукових працівників наукових установ (їхніх філій, інших відокремлених підрозділів), наукових підрозділів юридичних осіб державної та інших форм власності є:

1) керівник (президент, генеральний директор, генеральний конструктор, директор, начальник);

2) заступник керівника (перший віце-президент, віце-президент, заступники генерального директора, генерального конструктора, директора, начальника) з наукової роботи;

3) радник при дирекції наукової установи;

4) член Президії Національної академії наук України або національної галузевої академії наук;

5) радник Президії Національної академії наук України або національної галузевої академії наук;

6) академік - секретар відділення (його заступники);

7) головний учений секретар, учений секретар (їх заступники);

8) керівник (завідувач, відповідальний секретар, головний редактор) та заступники керівника (завідувача, секретаря відповідального головного редактора) наукового підрозділу, наукового видавництва, редакції наукового видання;

9) головний конструктор, головний інженер, головний технолог з основного напрямку діяльності наукової установи, організації, закладу та їх заступники;

10) провідний конструктор, провідний інженер, провідний технолог з основного напрямку діяльності наукової установи, організації, закладу;

11) провідний редактор наукового видавництва, періодичного наукового видання;

12) головний науковий співробітник;

13) провідний науковий співробітник;

14) старший науковий співробітник;

15) науковий співробітник;

16) науковий співробітник-консультант;

17) молодший науковий співробітник;

18) докторант.

2. До наукових працівників належать також особи, які мають науковий ступінь і працюють за спеціальністю відповідно до групи спеціальностей за галузями наук, за якою присуджено науковий ступінь.

Стаття 32. Посади науково-педагогічних працівників

1. Основні посади науково-педагогічних працівників університетів, академій, інститутів визначаються відповідно до [Закону України "Про вищу освіту"](#).

Стаття 33. Наукове відрядження

1. За рішенням керівництва науковий (науково-педагогічний) працівник може бути направлений у наукове відрядження.

2. Науковим відрядженням вважається відрядження наукового (науково-педагогічного) працівника, аспіранта, ад'юнкта, докторанта на певний строк для проведення наукової або науково-педагогічної роботи, участі в наукових конференціях, симпозіумах, семінарах, наукових школах, експедиціях поза місцем його основної роботи (для аспірантів, ад'юнктів - поза місцем навчання), за наявності запрошення сторони, що приймає, або направлення установи, де працює вчений.

3. Термін наукового відрядження не може перевищувати 90 днів, крім випадків, коли відрядження пов'язано з довготривалою науковою експедицією.

4. Фінансування витрат, пов'язаних із науковим відрядженням, може здійснюватися за рахунок коштів загального та спеціального фонду наукової установи (вищого навчального закладу), що направляє особу у наукове відрядження, коштів, передбачених у Державному бюджеті України за відповідною бюджетною програмою, грантів, коштів сторони, що приймає, та інших джерел, не заборонених законодавством.

За штатним науковим (науково-педагогічним) працівником наукової установи (вищого навчального закладу), який виконує наукову (науково-технічну) роботу за договорами цивільно-правового характеру під час відрядження, зберігається заробітна плата, встановлена за основним місцем роботи.

Стаття 34. Наукове стажування

1. Наукові (науково-педагогічні) працівники, аспіранти та докторанти можуть направлятися науковими установами (вищими навчальними закладами) на наукове стажування, у тому числі довгострокове, до інших наукових установ та вищих навчальних закладів, у тому числі за кордон.

2. Направлення на наукове стажування може відбуватися за ініціативою наукового (науково-педагогічного) працівника або за ініціативою наукової установи чи вищого навчального закладу.

3. Метою наукового стажування є підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки, проведення авторських досліджень з використанням сучасного обладнання і технологій, опанування новітніх унікальних методів, набуття досвіду провадження науково-дослідної діяльності, забезпечення інформаційного обміну та розширення наукових контактів.

4. Строк наукового стажування не може перевищувати двох років.

5. З особами, які направляються на наукове стажування, укладається договір про направлення їх на наукове стажування до іншої наукової установи, вищого навчального закладу.

6. Фінансування витрат, пов'язаних із науковим стажуванням, може здійснюватися за рахунок коштів наукової установи (вищого навчального закладу), що направляє особу на наукове стажування, коштів, передбачених у Державному бюджеті України за відповідною бюджетною програмою, грантів, коштів сторони, що приймає, та інших джерел, не заборонених законодавством.

Стороною, що приймає, вважається наукова установа, інша дослідницька організація, вищий навчальний заклад, яка надала запрошення на наукове стажування. Стороною, що приймає, може бути нерезидент України.

7. Під час наукового стажування за науковим (науково-педагогічним) працівником, аспірантом, ад'юнктом, докторантом зберігається його основне місце роботи чи навчання (підготовки).

8. Період наукового стажування зараховується до наукового стажу наукового та науково-педагогічного працівника.

9. Наукові та науково-педагогічні працівники протягом місяця після завершення наукового стажування подають науковій установі, керівникові навчального закладу (наукової установи), що направив їх на наукове стажування, письмовий звіт про результати навчання, стажування та виконання завдання, затвердженого в установленому порядку.

Згідно з рішенням вченої (наукової, науково-технічної, технічної) ради наукової установи або вченої ради вищого навчального закладу наукове стажування може бути прирівняне до підвищення кваліфікації.

Звіт підлягає затвердженню вченою радою вищого навчального закладу або вченою (науковою, науково-технічною, технічною) радою наукової установи.

10. Положення про порядок наукового стажування затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 35. Стаж наукової роботи

1. До стажу наукової роботи зараховується:

1) час роботи на посадах наукових працівників, визначених [статтею 30](#) цього Закону;

2) час роботи на посадах науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів, визначених у [Законі України](#) "Про вищу освіту". Аспірантам, ад'юнктам і докторантам, зарахованим за державним замовленням, замість заробітної плати призначається стипендія у розмірі, визначеному Кабінетом Міністрів України;

3) час роботи осіб, які мають науковий ступінь, за спеціальністю відповідно до групи спеціальностей галузі науки, за якою присуджено науковий ступінь, з дня зайняття посади за цією спеціальністю;

4) час роботи наукових (науково-педагогічних) працівників на посадах, зазначених у [статті 118](#) Кодексу законів про працю України, якщо цій роботі безпосередньо передувала і після неї слідувала робота, передбачена пунктами 1-3 цієї частини;

5) час навчання в аспірантурі, ад'юнктурі чи докторантурі за денною (очною) формою навчання випускникам аспірантури, ад'юнктури, докторантури;

6) час роботи на посадах науково-викладацького складу Національної школи суддів України;

7) час навчання в аспірантурі (докторські програми) третього рівня вищої освіти та наукової роботи за спеціальністю за кордоном, за умови збереження громадянства, сплати страхових внесків відповідно до [Закону України](#) "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" та перерви між завершенням навчання (роботи) за кордоном та відновленням навчання (роботи) в Україні не більше трьох місяців;

8) час наукового стажування, у тому числі в іноземній науковій установі (вищому навчальному закладі), за умови сплати страхових внесків відповідно до [Закону України](#) "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування".

Стаття 36. Оплата і стимулювання праці наукового працівника

1. Оплата праці наукового працівника повинна забезпечувати достатні матеріальні умови для його ефективної самостійної творчої діяльності, підвищення престижності професії наукового працівника, стимулювати залучення талановитої молоді до наукової і науково-технічної діяльності та підвищення кваліфікації наукових працівників.

Заробітна плата наукових працівників складається з посадових окладів (ставок), премій, доплат за наукові ступені, вчені звання, надбавки за стаж наукової, науково-педагогічної роботи та інших надбавок, доплат та винагород, передбачених законодавством у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

Науковому працівнику за виконання роботи у вільний від основного навантаження час винагорода виплачується за договорами цивільно-правового характеру.

2. Держава гарантує встановлення ставок (окладів) науковим працівникам державних наукових установ (вищих навчальних закладів), виходячи з розрахунку посадового окладу молодшого наукового співробітника на рівні не нижче подвійної середньої заробітної плати у промисловості в цілому по Україні.

Умови оплати праці працівників державних наукових установ, що фінансуються з державного бюджету, визначаються Кабінетом Міністрів України, а комунальних наукових установ, що фінансуються з місцевого бюджету, встановлюються засновником відповідно до законодавства України.

Оплата праці наукових працівників, які виконують науково-дослідні роботи за контрактом за рахунок коштів вітчизняних та іноземних замовників робіт та грантів, визначається за угодою сторін у межах коштів на оплату праці, визначених замовником або надавачем гранту.

3. Науковим працівникам, які зробили вагомий внесок у розвиток науки, можуть встановлюватися державні стипендії, а для підтримки наукової молоді - стипендії для молодих вчених відповідно до законодавства.

Держава створює умови для мотивації (стимулювання та заохочення) молодих вчених, зокрема шляхом:

- 1) збереження доплат за науковий ступінь та вчене звання при визначенні стипендіального забезпечення докторантів;
- 2) створення системи державних молодіжних стипендій, премій та грантів;
- 3) фінансування стажування у провідних наукових установах, у тому числі за кордоном;
- 4) фінансування наукових відряджень, у тому числі закордонних, для участі в наукових заходах.

Дійсним членам (академікам) та членам-кореспондентам Національної академії наук України та національних галузевих академій наук встановлюється довічна плата, розмір якої визначається Кабінетом Міністрів України.

Вчені наукових установ, які беруть участь у навчальному процесі у вищих навчальних закладах обсягом до 240 годин на навчальний рік, працюють за гнучким графіком роботи із збереженням заробітної плати за основним місцем роботи.

Тривалість щорічної відпустки наукового працівника залежить від посади, наукового ступеня та місця роботи і затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 37. Пенсійне забезпечення наукового (науково-педагогічного) працівника

1. Держава встановлює для наукових (науково-педагогічних) працівників, які мають необхідний стаж наукової роботи, пенсії на рівні, що забезпечує престижність наукової праці.

2. Пенсія науковому (науково-педагогічному) працівнику призначається за наявності страхового стажу, необхідного для призначення пенсії за віком у мінімальному розмірі, передбаченому [абзацом першим](#) частини першої статті 28 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", після досягнення чоловіками 62 років за наявності стажу наукової роботи не менш як 20 років, жінками - пенсійного віку, встановленого [статтею 26](#) Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", за наявності стажу наукової роботи не менш як 15 років. До досягнення віку, встановленого цим абзацом, право на пенсію за віком мають чоловіки - наукові (науково-педагогічні) працівники 1955 року народження і старші після досягнення ними такого віку:

60 років - які народилися до 31 грудня 1952 року включно;

60 років 6 місяців - які народилися з 1 січня 1953 року до 31 грудня 1953 року включно;

61 рік - які народилися з 1 січня 1954 року до 31 грудня 1954 року включно;

61 рік 6 місяців - які народилися з 1 січня 1955 року до 31 грудня 1955 року включно.

Пенсії науковим (науково-педагогічним) працівникам призначаються в розмірі 60 відсотків суми заробітної плати наукового (науково-педагогічного) працівника, яка визначається відповідно до [статті 35](#) цього Закону та [частини другої](#) статті 40 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", на яку відповідно до законодавства нараховується збір на обов'язкове державне пенсійне страхування (внески).

3. Для обчислення пенсії враховується заробітна плата наукового (науково-педагогічного) працівника за весь період страхового стажу на посадах наукового (науково-педагогічного) працівника, починаючи з 1 липня 2000 року. За бажанням пенсіонера та за умови підтвердження довідки про заробітну плату первинними документами у період до 1 січня 2016 року або в разі, якщо період страхового стажу на посадах наукового (науково-педагогічного) працівника, починаючи з 1 липня 2000 року, становить менш як 60 календарних місяців, для обчислення пенсії також враховується заробітна плата за основним місцем роботи за будь-які 60 календарних місяців страхового

стажу на посадах наукового (науково-педагогічного) працівника підряд до 1 липня 2000 року незалежно від перерв.

4. За вибором особи, яка звернулася за призначенням пенсії, з періоду, за який враховується заробітна плата для обчислення пенсії, виключається період до 60 календарних місяців підряд, за умови що зазначений період становить не більш як 10 відсотків тривалості наукового стажу.

У будь-якому разі період, за який враховується заробітна плата, з урахуванням виключення, передбаченого цим Законом, не може бути меншим за 60 календарних місяців.

5. Перелік посад наукових (науково-педагогічних) працівників установ, організацій, підприємств, вищих навчальних закладів, перебування на яких дає право на призначення пенсії та виплату грошової допомоги у разі виходу на пенсію відповідно до цієї статті, затверджується Кабінетом Міністрів України з урахуванням положень [статей 31 і 32](#) цього Закону.

6. Різниця між сумою пенсії, призначеної відповідно до цього Закону, та сумою пенсії із солідарної системи, обчисленої згідно із [Законом України](#) "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", на яку має право науковий працівник, фінансується:

для наукових (науково-педагогічних) працівників державних, комунальних наукових установ, організацій, підприємств та вищих навчальних закладів, а також інших наукових установ, які згідно із [статтею 12](#) цього Закону включені до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави, - за рахунок коштів державного бюджету з урахуванням надходжень від сплати єдиного внеску у розмірі, встановленому [частиною дев'ятою](#) статті 8 Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" для цієї категорії працівників;

для наукових (науково-педагогічних) працівників інших наукових установ, організацій, підприємств та вищих навчальних закладів - за рахунок коштів цих установ, організацій, підприємств та закладів.

7. Для обчислення заробітку під час призначення пенсії науковому (науково-педагогічному) працівнику застосовується середня заробітна плата працівників, зайнятих у галузях економіки України, у тому числі в сільському господарстві, за три календарні роки, що передують року звернення за призначенням пенсії. Середня заробітна плата працівників, зайнятих у галузях економіки України, у тому числі в сільському господарстві, визначається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

При цьому заробіток для обчислення пенсії не може перевищувати граничної суми заробітку (доходу), з якої справляється збір на обов'язкове державне пенсійне страхування.

8. Пенсії, призначені згідно з цим Законом, індексуються відповідно до законодавства про індексацію грошових доходів населення.

У разі якщо розмір середньої заробітної плати в Україні, за даними центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики, за минулий рік зріс, з 1 березня кожного року розмір пенсії підвищується у порядку, встановленому [частиною другою](#) статті 42 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування".

9. Під час визначення середньомісячної заробітної плати наукових (науково-педагогічних) працівників недержавних наукових установ, організацій та університетів, академій, інститутів для обчислення пенсії враховується заробітна плата, яку вони отримували під час перебування на посадах, зазначених у переліку посад наукових (науково-педагогічних) працівників установ, організацій, підприємств, університетів, академій, інститутів, перебування на яких дає право на призначення пенсії та виплату грошової допомоги у разі виходу на пенсію відповідно до цієї статті, затвердженому Кабінетом Міністрів України, розмір якої не перевищував:

для керівників, заступників керівників недержавних наукових установ, організацій - максимального розміру посадового окладу (ставки) керівника, заступника керівника науково-дослідної установи Національної академії наук України з урахуванням доплати за науковий ступінь та надбавки за стаж наукової роботи згідно із законодавством, обчислених із зазначеного максимального розміру посадового окладу (ставки), а для керівників, заступників керівників недержавних університетів, академій, інститутів - максимального розміру посадового окладу (ставки) ректора, проректора відповідного державного університету, академії, інституту з урахуванням доплати за науковий ступінь та надбавки за стаж наукової роботи згідно із законодавством, обчислених із зазначеного максимального розміру посадового окладу (ставки);

для інших наукових працівників недержавних наукових установ, організацій, закладів - максимального розміру посадового окладу (ставки) старшого наукового співробітника науково-дослідної установи Національної академії наук України з урахуванням доплати за науковий ступінь та надбавки за стаж наукової роботи згідно із законодавством, обчислених із зазначеного максимального розміру посадового окладу (ставки), а для науково-педагогічних працівників недержавних університетів, академій, інститутів - максимального розміру посадового окладу (ставки) аналогічних посад відповідного державного університету, академії, інституту з урахуванням доплати за науковий ступінь та надбавки за стаж наукової роботи згідно із законодавством, обчислених із зазначеного максимального розміру посадового окладу (ставки).

Дія цієї статті поширюється також на пенсіонерів із числа наукових працівників, яким пенсія призначена до набрання чинності цим Законом.

10. Пенсія науковим (науково-педагогічним) працівникам відповідно до цього Закону призначається з дня звернення за призначенням пенсії та за умови звільнення з посади наукового (науково-педагогічного) працівника, крім осіб, які працюють за строковим трудовим договором (контрактом), укладеним після досягнення пенсійного віку.

11. Пенсіонерам, які після призначення пенсії відповідно до цього Закону працювали за строковим трудовим договором (контрактом) на посадах наукових (науково-педагогічних) працівників і набули не менш як 24 місяці страхового стажу, проводиться перерахунок пенсії з урахуванням стажу наукової роботи після призначення пенсії. Перерахунок пенсії проводиться із заробітної плати наукового (науково-педагогічного) працівника, з якої обчислена пенсія, або із заробітної плати, визначеної в порядку, передбаченому частинами третьою, четвертою та сьомою цієї статті, із застосуванням показника середньої заробітної плати (доходу), який враховувався під час призначення (попереднього перерахунку) пенсії.

Право на призначення пенсії відповідно до цього Закону мають також особи, які на момент звернення за призначенням пенсії працюють на будь-яких посадах в установах, організаціях і на підприємствах незалежно від форми власності та мають стаж наукової роботи, передбачений частиною другою цієї статті.

12. Під час виходу на пенсію з посади наукового (науково-педагогічного) працівника відповідно до цього Закону науковому (науково-педагогічному) працівнику виплачується грошова допомога в розмірі шести місячних посадових окладів (ставок) з урахуванням надбавок і доплат, за наявності стажу роботи на посадах, зазначених у переліку посад наукових (науково-педагогічних) працівників установ, організацій, підприємств, університетів, академій, інститутів, перебування на яких дає право на призначення пенсії та виплату грошової допомоги у разі виходу на пенсію відповідно до цієї статті, затвердженому Кабінетом Міністрів України, не менш як:

для чоловіків - 12,5 року;

для жінок - 10 років.

Пенсія по інвалідності внаслідок трудового каліцтва чи професійного захворювання, а також унаслідок каліцтва чи захворювання у зв'язку з Чорнобильською катастрофою науковому (науково-педагогічному) працівнику призначається в таких розмірах:

інвалідам I групи - 60 відсотків заробітної плати наукового (науково-педагогічного) працівника;

інвалідам II групи - 50 відсотків заробітної плати наукового (науково-педагогічного) працівника;

інвалідам III групи - 40 відсотків заробітної плати наукового (науково-педагогічного) працівника.

13. Науковим (науково-педагогічним) працівникам, які визнані інвалідами I, II і III групи, призначається пенсія по інвалідності в розмірі пенсії наукового (науково-педагогічного) працівника незалежно від віку, за наявності стажу наукової роботи, передбаченого частиною другою цієї статті, та страхового стажу, передбаченого [статтею 32](#) Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", а особам із числа інвалідів з дитинства - незалежно від часу встановлення інвалідності.

Пенсія у разі втрати годувальника призначається непрацездатним членам сім'ї померлого наукового (науково-педагогічного) працівника (годувальника), які були на його утриманні (при цьому дітям пенсія призначається незалежно від того, чи були вони на утриманні годувальника), у розмірі:

60 відсотків пенсії наукового (науково-педагогічного) працівника - на трьох і більше непрацездатних членів сім'ї;

50 відсотків - на двох непрацездатних членів сім'ї;

40 відсотків - на одного непрацездатного члена сім'ї.

До непрацездатних членів сім'ї померлого наукового (науково-педагогічного) працівника належать особи, зазначені у [статті 36](#) Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування".

14. Право на призначення пенсії відповідно до цього Закону мають всі особи, яким призначено пенсію до набрання чинності цим Законом та які мають стаж наукової роботи, передбачений частиною другою цієї статті. Призначення пенсій таким працівникам здійснюється відповідно до частин другої - четвертої цієї статті з дня звернення за призначенням пенсії та за умови звільнення з посади наукового (науково-педагогічного) працівника, крім осіб, які працюють за строковим трудовим договором (контрактом), укладеним після досягнення пенсійного віку.

15. Право на призначення пенсії відповідно до цього Закону мають також непрацездатні члени сім'ї наукового (науково-педагогічного) працівника, який помер до набрання чинності цим Законом. Пенсія встановлюється в розмірах, передбачених абзацом другим частини тринадцятої цієї статті.

16. Заява про призначення (перерахунок) пенсії та інші необхідні документи подаються до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань пенсійного забезпечення, або до уповноваженого ним органу чи уповноваженій особі особисто або через представника, який діє на підставі виданої йому довіреності, посвідченої нотаріально. Перелік необхідних документів та порядок їх подання визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

17. Для осіб, які працюють на посадах, що згідно із законодавством належать до посад державного службовця, попередній стаж наукової роботи, набутий у державних установах, організаціях, закладах, зараховується до стажу державної служби незалежно від наявності перерв у роботі, а для осіб, які працювали (працюють) на посадах наукових (науково-педагогічних) працівників, попередній стаж державної служби зараховується до стажу наукової роботи незалежно від наявності перерв у роботі.

18. Пенсія, призначена особі відповідно до цієї статті (крім інвалідів I та II групи, інвалідів війни III групи та учасників бойових дій, осіб, на яких поширюється дія [пункту 1](#) статті 10 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту"),

у період роботи на посадах, які дають право на призначення пенсії/щомісячного довічного грошового утримання у порядку та на умовах, передбачених законами України ["Про державну службу"](#), ["Про прокуратуру"](#), ["Про статус народного депутата України"](#), ["Про судоустрій і статус суддів"](#), виплачується в розмірі, обчисленому відповідно до [Закону України](#) "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування". Пенсія, призначена особі після набрання чинності [Законом України](#) "Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи" відповідно до цієї статті (крім інвалідів I та II групи, інвалідів війни III групи та учасників бойових дій, осіб, на яких поширюється дія пункту 1 статті 10 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту"), у період роботи на посадах, які дають право на призначення пенсії у порядку та на умовах, передбачених цим Законом, виплачується в розмірі, обчисленому відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування". Тимчасово, у період з 1 квітня 2015 року до 31 грудня 2015 року, у період роботи особи (крім інвалідів I та II групи, інвалідів війни III групи, учасників бойових дій, осіб, на яких поширюється дія пункту 1 статті 10 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту") на інших посадах/роботах (крім випадків, передбачених першим та другим реченнями цієї частини) пенсії, призначені відповідно до цієї статті, розмір яких перевищує 150 відсотків прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність, виплачуються в розмірі 85 відсотків призначеного розміру, але не менше 150 відсотків прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність. Після звільнення з роботи виплата пенсії відповідно до цього Закону поновлюється. Максимальний розмір пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) не може перевищувати десяти прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність.

Науковий (науково-педагогічний) працівник, звільнений з роботи у зв'язку із засудженням за умисний злочин, вчинений з використанням свого посадового становища, або у зв'язку з притягненням до відповідальності за вчинення адміністративного корупційного правопорушення, пов'язаного з порушенням обмежень, передбачених [Законом України](#) "Про запобігання корупції", позбавляється права на одержання пенсії, передбаченого цією статтею. У такому разі пенсія науковим (науково-педагогічним) працівникам призначається на загальних підставах.

19. Дія цієї статті поширюється на наукових (науково-педагогічних) працівників наукових установ та організацій недержавної форми власності, які пройшли державну атестацію згідно з цим Законом, недержавних університетів, академій, інститутів, що діють відповідно до [Закону України](#) "Про вищу освіту", міжнародних наукових організацій, які знаходяться на території України відповідно до міжнародних договорів, установчі документи яких затверджені Кабінетом Міністрів України, а також на наукових (науково-педагогічних) працівників наукових установ і вищих навчальних закладів, що належали партійним та громадським організаціям колишніх Української РСР, інших республік СРСР та СРСР.

Дія цієї статті також поширюється на наукових (науково-педагогічних) працівників, які працюють у міжнародних наукових організаціях, членом яких є Україна, відповідно до міжнародних договорів України, за умови добровільної сплати страхових внесків відповідно до [Закону України](#) "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" та в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 38. Соціальний захист наукового працівника

1. Окремим категоріям наукових (науково-педагогічних) працівників за переліком, визначеним Кабінетом Міністрів України, можуть надаватися службові житлові приміщення.

2. Науковим працівникам, які мають науковий ступінь доктора філософії або доктора наук, для створення умов для провадження наукової діяльності надається в установленому законодавством порядку додаткова жила площа у вигляді кімнати (кабінету) або в розмірі до 20 квадратних метрів. Зазначена додаткова жила площа оплачується в одинарному розмірі.

3. Науковим (науково-педагогічним) працівникам за рішенням уповноваженого органу управління, до сфери управління якого належить наукова установа або вищий навчальний заклад, Національної академії наук України або національних галузевих академій наук може надаватися у постійне користування житло за рахунок цільового бюджетного фінансування та інших джерел.

4. Держава забезпечує надання науковим (науково-педагогічним) працівникам на будівництво (реконструкцію) і придбання житла пільгових довгострокових кредитів, порядок надання яких визначається Кабінетом Міністрів України. Кошти на зазначені цілі щорічно передбачаються в Державному бюджеті України.

5. Держава створює умови для забезпечення молодих вчених житлом шляхом пріоритетного пільгового молодіжного кредитування на будівництво (реконструкцію) і придбання житла, першочергового надання службового житла.

Розділ IV

ПОВНОВАЖЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ НАУКОВОЇ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 39. Повноваження Верховної Ради України у сфері наукової і науково-технічної діяльності

1. Верховна Рада України:
  - 1) здійснює державне регулювання у сфері наукової і науково-технічної діяльності;
  - 2) затверджує основні засади і напрями державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності;
  - 3) затверджує пріоритетні напрями розвитку науки і техніки та загальнодержавні програми науково-технічного розвитку України;
  - 4) здійснює інші повноваження, які відповідно до [Конституції України](#) віднесені до її відання.

Стаття 40. Повноваження Президента України у сфері наукової і науково-технічної діяльності

1. Президент України діє у сфері наукової і науково-технічної діяльності відповідно до [Конституції](#) та законодавства України.

Стаття 41. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері наукової і науково-технічної діяльності

1. Кабінет Міністрів України як вищий орган у системі органів виконавчої влади:
  - 1) забезпечує реалізацію державної науково-технічної політики, розвиток і зміцнення науково-технічного потенціалу України;
  - 2) затверджує Положення про Національну раду України з питань розвитку науки і технологій та її персональний склад;
  - 3) подає Верховній Раді України пропозиції щодо визначення пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки;
  - 4) забезпечує розроблення і виконання державних цільових наукових і науково-технічних програм;
  - 5) затверджує відповідно до своєї компетенції державні цільові наукові і науково-технічні програми;

б) забезпечує взаємодію центральних органів виконавчої влади з Національною радою України з питань розвитку науки і технологій;

7) розглядає рекомендації Національної ради України з питань розвитку науки і технологій та приймає за ними рішення;

8) затверджує порядок формування та використання коштів Національного фонду досліджень України на основі пропозицій Національної ради України з питань розвитку науки і технологій;

9) затверджує Голову Національного фонду досліджень України;

10) засновує гранти та премії Кабінету Міністрів України у сфері наукової і науково-технічної діяльності та визначає порядок їх надання;

11) вживає заходів до вдосконалення державного регулювання та управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності;

12) здійснює інші повноваження у сфері наукової і науково-технічної діяльності відповідно до закону.

Стаття 42. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності

1. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності:

1) розробляє засади наукового і науково-технічного розвитку України та подає відповідні пропозиції Кабінету Міністрів України та Президенту України;

2) взаємодіє з Національною радою України з питань розвитку науки і технологій;

3) координує реалізацію іншими центральними органами виконавчої влади, Національною академією наук України та національними галузевими академіями наук державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності;

4) розробляє спільно з Національною радою України з питань розвитку науки і технологій пріоритетні напрями розвитку науки і техніки та вносить відповідні пропозиції на розгляд Кабінету Міністрів України у встановленому законодавством порядку;

5) забезпечує розвиток загальнодержавної системи науково-технічної інформації;

6) здійснює на засадах, розроблених Національною радою України з питань розвитку науки і технологій, керівництво системою наукової і науково-технічної експертизи;

7) забезпечує інтеграцію вітчизняної науки у світовий науковий простір та Європейський дослідницький простір із збереженням і захистом національних пріоритетів;

8) здійснює керівництво системою державної атестації наукових установ;

9) координує міжнародне науково-технічне співробітництво, забезпечує дотримання і виконання зобов'язань, узятих за міжнародними договорами України з питань, що належать до його компетенції;

10) формує тематику державного замовлення на найважливіші науково-технічні (експериментальні) розробки та науково-технічну продукцію, здійснює фінансову підтримку виконання державного замовлення на найважливіші науково-технічні (експериментальні) розробки та науково-технічну продукцію;

11) здійснює фінансову підтримку наукової і науково-технічної діяльності вищих навчальних закладів, що належать до сфери його управління;

12) забезпечує реєстрацію та облік науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт;

13) забезпечує реалізацію міжнародних науково-технічних програм і проектів відповідно до міжнародних договорів;

14) розробляє проекти міждержавних програм для забезпечення виконання укладених міжнародних договорів у сфері наукової і науково-технічної діяльності;

15) укладає відповідно до законодавства міжнародні договори про співробітництво у сфері наукової і науково-технічної діяльності;

16) забезпечує виконання зобов'язань, що випливають із членства України в міжнародних організаціях у сфері наукової і науково-технічної діяльності;

17) взаємодіє в установленому порядку з відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій;

18) здійснює інші повноваження, передбачені законом.

Стаття 43. Повноваження інших центральних органів виконавчої влади у сфері наукової і науково-технічної діяльності

1. Інші центральні органи виконавчої влади в межах своїх повноважень:

1) здійснюють управління у сфері наукової та науково-технічної діяльності відповідних галузей;

2) визначають спільно з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, напрями розвитку наукового і науково-технологічного потенціалу відповідних галузей, спрямовують і контролюють діяльність наукових установ, що належать до сфери їх управління;

3) залучають наукові установи та вищі навчальні заклади (за їх згодою) до розв'язання проблем науково-технічного розвитку, беруть участь у визначенні пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки в Україні, державних цільових наукових та науково-технічних програм і державного замовлення у сфері наукової і науково-технічної діяльності;

4) розробляють спільно з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, програми науково-технічного розвитку відповідних галузей та заходи з їх виконання, організують їх виконання;

5) сприяють розробленню, освоєнню та виробництву сучасної конкурентоспроможної продукції на основі використання нових високоефективних технологій, устаткування, матеріалів, інформаційного забезпечення;

б) здійснюють інші повноваження, передбачені законом.

Стаття 44. Повноваження Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органів виконавчої влади у сфері наукової і науково-технічної діяльності

1. Верховна Рада Автономної Республіки Крим, місцеві ради, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві органи виконавчої влади щодо наукової та науково-технічної діяльності відповідно до їх компетенції:

1) забезпечують виконання державних цільових наукових та науково-технічних програм;

2) організують розроблення та виконання регіональних (територіальних) програм науково-технічного розвитку;

3) сприяють розвитку інфраструктури наукової та науково-технічної діяльності регіону;

4) залучають відповідні наукові установи (за їх згодою) до розв'язання проблем науково-технічного розвитку регіону.

Розділ V

ФОРМИ І МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ У НАУКОВІЙ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 45. Цілі та напрями державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності

1. Основними цілями державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності є:

1) забезпечення наукового обґрунтування визначення стратегічних завдань розвитку економіки та суспільства;

- 2) досягнення високого рівня розвитку науки і техніки;
- 3) примноження національного багатства на основі використання наукових та науково-технічних досягнень;
- 4) створення умов для досягнення високого рівня життя кожного громадянина, його фізичного, духовного та інтелектуального розвитку шляхом використання сучасних досягнень науки і техніки;
- 5) зміцнення національної безпеки на основі використання наукових та науково-технічних досягнень;
- 6) створення умов для реалізації інтелектуального потенціалу громадян у сфері наукової і науково-технічної діяльності;
- 7) забезпечення вільного розвитку наукової та науково-технічної творчості;
- 8) сприяння розвитку наукової і науково-технічної діяльності у підприємницькому секторі;
- 9) інтеграція вітчизняного сектору наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок у світовий науковий та Європейський дослідницький простір.

2. Держава забезпечує:

- 1) соціально-економічні, організаційні, правові умови для формування та ефективного використання наукового та науково-технічного потенціалу, включаючи державну підтримку суб'єктів наукової і науково-технічної діяльності;
- 2) створення сучасної наукової інфраструктури і системи інформаційного забезпечення наукової і науково-технічної діяльності, інтеграцію освіти, науки і виробництва;
- 3) підготовку кадрів у сфері наукової і науково-технічної діяльності вищими навчальними закладами, закладами післядипломної освіти, науковими установами, а також спеціалізованими загальноосвітніми навчальними закладами, які взаємодіють між собою та з науковими установами;
- 4) підвищення престижності наукової і науково-технічної діяльності, підтримку та заохочення молодих вчених;
- 5) фінансування та матеріальне забезпечення фундаментальних та прикладних досліджень;
- 6) організацію прогнозування тенденцій науково-технічного розвитку на довгостроковий та середньостроковий періоди;
- 7) підтримку пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, державних цільових наукових і науково-технічних програм та концентрацію ресурсів для їх реалізації;
- 8) створення ринку наукової і науково-технічної продукції та впровадження досягнень науки і техніки в усі сфери суспільного життя;
- 9) правову охорону інтелектуальної власності та створення умов для її ефективного використання;
- 10) організацію і проведення статистичних спостережень у сфері наукової і науково-технічної діяльності;
- 11) проведення наукової і науково-технічної експертизи виробництва, нових технологій, техніки, результатів досліджень, наукових (науково-технічних) програм і проектів тощо;
- 12) стимулювання наукової та науково-технічної творчості, винахідництва;
- 13) пропагування наукових та науково-технічних досягнень, винаходів, нових сучасних технологій, внеску України у розвиток світової науки і техніки;
- 14) встановлення взаємовигідних зв'язків з іншими державами для інтеграції вітчизняної та світової науки, входження вітчизняної науки у світовий науковий та Європейський дослідницький простір.

Стаття 46. Основні принципи державного управління та регулювання у сфері наукової і науково-технічної діяльності

1. Під час здійснення державного управління та регулювання у сфері наукової і науково-технічної діяльності держава керується такими принципами:

1) єдності науково-технічного, економічного, соціального та духовного розвитку суспільства;

2) ефективного поєднання централізації та децентралізації управління у науковій та науково-технічній діяльності;

3) додержання вимог екологічної безпеки;

4) визнання свободи наукової творчості;

5) збалансованості розвитку фундаментальних і прикладних наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок;

6) використання досягнень світової науки, можливостей міжнародного наукового співробітництва;

7) свободи поширення відкритої науково-технічної інформації;

8) відкритості для міжнародного науково-технічного співробітництва, забезпечення інтеграції української науки у світовий науковий та Європейський дослідницький простір із забезпеченням захисту інтересів національної безпеки;

9) визнання певного обґрунтованого ризику отримання негативного результату у провадженні наукової і науково-технічної діяльності.

Стаття 47. Фінансово-кредитні та податкові інструменти державного регулювання у сфері наукової і науково-технічної діяльності

1. Держава застосовує фінансово-кредитні та податкові інструменти для створення економічно сприятливих умов для ефективного провадження наукової і науково-технічної діяльності відповідно до законодавства України, забезпечення до 2025 року збільшення обсягу фінансування науки за рахунок усіх джерел до 3 відсотків валового внутрішнього продукту - показника, визначеного Лісабонською стратегією Європейського Союзу.

2. Державні наукові установи та вищі навчальні заклади звільняються від сплати ввізного мита та податку на додану вартість з наукових приладів, обладнання, запасних частин і витратних матеріалів до них, реактивів, зразків, наукової літератури в паперовому та електронному вигляді, що ввозяться в Україну для забезпечення власної наукової та науково-технічної діяльності (крім підакцизних товарів).

Стаття 48. Фінансове забезпечення наукової і науково-технічної діяльності

1. Фінансове забезпечення наукової і науково-технічної діяльності в Україні здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів установ, організацій та підприємств, вітчизняних та іноземних замовників робіт, грантів, інших джерел, не заборонених законом.

Одним із основних інструментів реалізації державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності є бюджетне фінансування. Бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності здійснюється за рахунок коштів державного бюджету.

Обсяг коштів державного бюджету, що спрямовується на наукову і науково-технічну діяльність, щорічно визначається у законі України про Державний бюджет України як частка валового внутрішнього продукту (у відсотках).

2. Держава забезпечує бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності у розмірі не менше 1,7 відсотка валового внутрішнього продукту України. Частина фінансування, що за рішенням Національної ради України з питань розвитку науки і технологій спрямовується на конкурсне фінансування проектів через Національний фонд досліджень України, щорічно збільшується. Збільшення обсягу грантового фінансування не може відбуватися за рахунок зменшення базового фінансування основної діяльності наукових установ, наукових організацій та наукових досліджень у вищих навчальних закладах, рівень якого враховує щорічний індекс інфляції. Видатки на наукову і науково-технічну діяльність за рахунок державного бюджету є захищеними статтями видатків бюджету.

Кошти державного бюджету виділяються на підтримку основної діяльності державних наукових установ, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, проведення наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок університетів, академій, інститутів, фінансування окремих наукових і науково-технічних програм, проектів та надання грантів.

3. Бюджетне фінансування наукової та (або) науково-технічної діяльності за рахунок коштів загального фонду державного бюджету спрямовується на забезпечення:

1) основної діяльності державних наукових установ, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, та наукових досліджень університетів, академій, інститутів;

2) виконання окремих наукових і науково-технічних програм, проектів та надання грантів.

Фінансування основної діяльності державних наукових установ, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, наукових досліджень вищих навчальних закладів здійснюється у межах видатків, передбачених у кошторисах на зазначені цілі.

Фінансування окремих наукових і науково-технічних програм, проектів та надання грантів здійснюється на договірних засадах, передбачає проведення конкурсного відбору за результатами наукової і науково-технічної експертизи або процедури закупівлі відповідно до законодавства.

Фінансування головним розпорядником бюджетних коштів окремих наукових і науково-технічних програм та проектів, виконавцями яких є установи, що належать до сфери його управління, а також надання їм грантів здійснюються у затвердженому ним порядку.

4. Базове фінансування основної діяльності державних наукових установ, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, наукових досліджень університетів, академій, інститутів здійснюється для:

1) проведення фундаментальних наукових досліджень;

2) підтримки найважливіших для держави напрямів прикладних наукових досліджень і науково-технічних розробок, зокрема в інтересах національної безпеки та оборони;

3) розвитку інфраструктури наукової і науково-технічної діяльності;

4) розвитку матеріально-технічної бази для провадження наукової і науково-технічної діяльності;

5) збереження та розвитку наукових об'єктів, що становлять національне надбання;

6) підготовки наукових кадрів;

7) розроблення наукових засад державної політики у відповідних сферах та наукового забезпечення виконання завдань і функцій, покладених на відповідні органи виконавчої влади;

8) забезпечення доступу до науково-технічної інформації та наукової літератури на всіх видах носіїв.

5. Фінансування окремих наукових і науково-технічних програм, проектів та надання грантів здійснюється на конкурсній основі для:

1) науково-технічних програм і окремих розробок, спрямованих на реалізацію пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки;

2) забезпечення проведення прикладних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, які виконуються за державним замовленням та в рамках державних цільових наукових та науково-технічних програм;

3) реалізації проектів у межах міжнародного науково-технічного співробітництва;

4) розроблення наукових засад державної політики у відповідних сферах, проведення наукової експертизи проектів нормативно-правових актів, державних програм;

5) розвитку матеріально-технічної бази для провадження наукової і науково-технічної діяльності.

6. Кошти бюджетних програм сприяння розвитку виробничо-орієнтованих наукових установ спрямовуються на:

1) фінансування виробничо-орієнтованих наукових установ для забезпечення проведення наукових досліджень, здійснення науково-технічних (експериментальних) розробок;

2) розвиток інфраструктури та оновлення матеріально-технічної бази наукової і науково-технічної діяльності;

3) повне або часткове безвідсоткове кредитування інноваційних та інвестиційних проектів виробничо-орієнтованих наукових установ;

4) повну або часткову компенсацію відсотків, сплачених виробничо-орієнтованими науковими установами комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за кредитування інноваційних та інвестиційних проектів виробничо-орієнтованих (галузевих) наукових установ.

Порядок використання коштів бюджетних програм сприяння розвитку виробничо-орієнтованих наукових установ для реалізації їх інноваційних та інвестиційних проектів затверджується Кабінетом Міністрів України.

7. Фінансування шляхом надання грантів здійснюється на конкурсній основі для:

1) виконання наукових досліджень і розробок;

2) розвитку матеріально-технічної бази наукових досліджень і розробок високого рівня;

3) підтримки організації та проведення наукових конференцій, симпозіумів, наукових турнірів, конкурсів наукової творчості, інших науково-комунікативних заходів та заходів з популяризації науки;

4) наукового стажування наукових працівників;

5) забезпечення доступу до науково-технічної інформації та наукової літератури на всіх видах носіїв.

8. Фінансування наукових, науково-технічних робіт (цільових проектів) на конкурсній основі (конкурсне фінансування) здійснюється за результатами конкурсного відбору після проведення наукової та науково-технічної експертизи заявок (запитів), що подаються замовникам потенційними виконавцями таких робіт (проектів), без застосування процедур закупівлі.

9. Порядок формування тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, затверджується Кабінетом Міністрів України.

10. Бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності здійснюється відповідно до законодавства України.

Стаття 49. Статус та завдання Національного фонду досліджень України

1. Національний фонд досліджень України утворюється з метою стимулювання фундаментальних та прикладних наукових досліджень, реалізації єдиної державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності в межах його повноважень, розвитку національного дослідницького простору та його інтеграції до світового дослідницького простору, розбудови дослідницької інфраструктури в Україні та її інтеграції до світової дослідницької інфраструктури, сприяння налагодженню науково-технічного співробітництва між науковими установами, вищими навчальними закладами та представниками реального сектора економіки і сфери послуг, сприяння міжнародному обміну інформацією та вченими, сприяння діяльності, спрямованій на залучення учнівської та студентської молоді до наукової та науково-технічної діяльності, сприяння виробничо-орієнтованим (галузевим) науковим установам шляхом організації конкурсів за запитом відповідних міністерств, інших центральних органів виконавчої влади або інших замовників, за умови виділення такими центральними органами виконавчої влади або замовниками відповідних коштів, популяризації наукової і науково-технічної діяльності.

Національний фонд досліджень України проводить оцінку якості та результативності виконання підтриманих ним проектів, створює і підтримує базу даних наукових розробок та досліджень, що ним фінансувалися.

2. Національний фонд досліджень України є державною бюджетною установою, основним завданням якої є грантова підтримка:

1) фундаментальних наукових досліджень у галузі природничих, технічних, суспільних та гуманітарних наук;

2) прикладних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки.

3. Національний фонд досліджень України є юридичною особою, що утворена Кабінетом Міністрів України.

Національний фонд досліджень України має самостійний баланс, свою печатку і штамп.

4. Положення про Національний фонд досліджень України, а також зміни до нього розробляються наглядовою радою Національного фонду досліджень України та затверджується Кабінетом Міністрів України.

У своїй діяльності Національний фонд досліджень України керується законами України, своїм положенням, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та іншими нормативно-правовими актами України.

5. Національний фонд досліджень України є головним розпорядником бюджетних коштів.

Кошти Національного фонду досліджень України формуються за рахунок:

1) коштів державного бюджету;

2) добровільних внесків юридичних і фізичних осіб, у тому числі нерезидентів України;

3) інших джерел, не заборонених законодавством України.

Розмір бюджетного фінансування Національного фонду досліджень України щорічно визначається у законі України про Державний бюджет України окремим рядком.

Держава забезпечує фінансування Національного фонду досліджень України згідно з рекомендаціями Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

6. Кошти, що розподіляються Національним фондом досліджень України для підтримки проектів, є грантами і розподіляються на конкурсній основі з урахуванням вимог, передбачених [Законом України](#) "Про здійснення державних закупівель".

7. Порядок конкурсного відбору та фінансування Національним фондом досліджень України проектів з виконання наукових досліджень і розробок розробляється Науковою радою Національного фонду досліджень України, погоджується Наглядовою радою Національного фонду досліджень України та затверджується Кабінетом Міністрів України.

8. Національний фонд досліджень України є некомерційною організацією і не має на меті отримання прибутку.

Стаття 50. Основні принципи та засади діяльності Національного фонду досліджень України

1. Основними принципами діяльності Національного фонду досліджень України є:

1) максимальна відкритість та прозорість;

2) незалежність та об'єктивність наукової і науково-технічної експертизи проектів з виконання наукових досліджень і розробок;

3) дотримання засад доброчесної конкуренції.

Запобігання конфлікту інтересів при виборі членів органів управління фонду та під час організації конкурсного відбору і фінансування проектів з виконання наукових досліджень і розробок;

4) повага і дотримання авторських та суміжних прав, а також принципів наукової етики.

2. Національний фонд досліджень України має право:

- 1) проводити конкурсний відбір проектів, що фінансуватимуться за рахунок грантової підтримки, та визначати умови його проведення;
- 2) укладати відповідно до законодавства договори про виконання наукових досліджень і розробок за рахунок грантової підтримки та здійснювати контроль за їх виконанням;
- 3) утворювати постійні або тимчасові консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи з питань своєї діяльності, до яких можуть входити члени наукової та наглядової рад Національного фонду досліджень України та зовнішні експерти;
- 4) залучати для проведення наукової і науково-технічної експертизи проектів з виконання наукових досліджень і розробок провідних вчених, представників центральних органів виконавчої влади, вищих навчальних закладів, Національної академії наук України, національних галузевих академій наук як експертів за їх згодою;
- 5) брати участь у міжнародному науково-технічному співробітництві відповідно до законодавства, зокрема у міжнародних двосторонніх та багатосторонніх міждержавних наукових програмах;
- 6) надавати платні послуги відповідно до законодавства, зокрема, послуги з оцінювання наукової та науково-технічної діяльності, проведення наукової та науково-технічної експертизи;
- 7) розробляти програми конкурсів та вимоги до проектів, що подаються на конкурси;
- 8) здійснювати інші повноваження відповідно до Положення про Національний фонд досліджень України.

3. Обов'язками Національного фонду досліджень України є:

- 1) організація та проведення відкритого конкурсного відбору проектів, що фінансуватимуться за рахунок грантової підтримки, з обов'язковим проведенням незалежної та об'єктивної наукової і науково-технічної експертизи, у тому числі із залученням іноземних експертів;
- 2) забезпечення цільового, ефективного та раціонального використання коштів фонду.

Стаття 51. Види та напрями грантової підтримки Національного фонду досліджень України

1. Національний фонд досліджень України здійснює такі види грантової підтримки:
  - 1) індивідуальний грант;
  - 2) колективний грант;
  - 3) інституційний грант.
2. Напрямами грантової підтримки Національного фонду досліджень України є:
  - 1) виконання наукових досліджень і розробок;
  - 2) розвиток матеріально-технічної бази наукових досліджень і розробок високого рівня;
  - 3) розвиток наукової співпраці, у тому числі наукова мобільність, організація, проведення та участь у конференціях, симпозіумах, спільні дослідження університетів та наукових установ тощо;
  - 4) наукове стажування наукових працівників, аспірантів і докторантів, у тому числі за кордоном;
  - 5) створення, функціонування та розвиток дослідницької інфраструктури;
  - 6) трансфер знань та їх поширення;
  - 7) підтримка проектів молодих вчених;
  - 8) підтримка діяльності, спрямованої на залучення учнівської молоді до наукової та науково-технічної діяльності;
  - 9) популяризація науки;
  - 10) інші напрями, погоджені наглядовою радою Національного фонду досліджень України.

Стаття 52. Органи управління Національного фонду досліджень України

1. Національний фонд досліджень України очолює голова, якого обирає зі свого складу наукова рада фонду та який призначається на посаду Кабінетом Міністрів України.

2. Кандидатуру на посаду голови Національного фонду досліджень України погоджує наглядова рада фонду. У разі непогодження наукова рада подає іншу кандидатуру.

3. Забезпечення координації та контролю за діяльністю Національного фонду досліджень України здійснює наглядова рада, функції якої покладаються на Науковий комітет Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

4. Колегіальним органом управління Національного фонду досліджень України є наукова рада, на яку покладається, зокрема, науково-експертне та науково-методичне забезпечення діяльності фонду. Члени наукової ради Національного фонду досліджень України виконують свої обов'язки на громадських засадах.

5. Дирекція Національного фонду досліджень України здійснює технічну та організаційну підтримку проведення та організації конкурсів. Дирекція здійснює свою діяльність відповідно до положення, яке розробляє і затверджує наукова рада, та підпорядковується Раді Національного фонду досліджень України. Виконавчий директор та дирекція Національного фонду досліджень України щорічно проходять процедуру підтвердження довіри з боку наукової ради фонду.

6. Порядок формування та взаємодії органів управління фонду визначається Положенням про Національний фонд досліджень України.

Стаття 53. Наглядова рада Національного фонду досліджень України

1. Наглядова рада Національного фонду досліджень України:

1) розробляє проект Положення Національного фонду досліджень України та вносить до нього зміни, які подає на затвердження Кабінету Міністрів України;

2) затверджує загальну стратегію роботи Національного фонду досліджень України;

3) формує структуру Національного фонду досліджень України, зокрема визначає кількість секцій фонду та напрями їх діяльності;

4) виконує функції Ідентифікаційного комітету Національного фонду досліджень України (далі - Ідентифікаційний комітет фонду), зокрема визначає кількісний та персональний склад наукових рад секцій фонду;

5) погоджує:

щорічний звіт про діяльність Національного фонду досліджень України;

розподіл фінансування між секціями, план роботи та звіт Національного фонду досліджень України;

рішення наукової ради щодо обрання та відкликання голови, заступників голови наукової ради та виконавчого директора Національного фонду досліджень України;

порядок розгляду та експертизи проектів з виконання наукових досліджень і розробок, що подаються Національному фонду досліджень України для участі в конкурсних відборах;

Положення про дотримання принципів наукової етики та запобігання конфлікту інтересів під час проведення Національним фондом досліджень України експертизи та конкурсних відборів проектів з виконання наукових досліджень і розробок;

б) має право ініціювати аудиторську перевірку діяльності Національного фонду досліджень України;

7) вирішує питання щодо участі Національного фонду досліджень України в міжнародних організаціях, що фінансують дослідження.

Стаття 54. Наукова рада Національного фонду досліджень України

1. Наукова рада Національного фонду досліджень України складається з усіх членів наукових рад секцій фонду, включно з головою Національного фонду досліджень України та його заступниками.

Членів наукової ради Національного фонду досліджень України затверджує Кабінет Міністрів України за пропозицією Національної ради України з питань розвитку науки і

технологій строком на чотири роки. Члени наукової ради фонду не можуть виконувати свої обов'язки більш як два строки. Персональний склад наукової ради фонду та наукових рад секцій фонду кожні два роки оновлюється не менш як на 50 відсотків.

Наукову раду очолює голова Національного фонду досліджень України, якого обирає зі свого складу наукова рада фонду. Наукові ради секцій фонду на своїх засіданнях обирають голів наукових рад секцій, які є заступниками голови Національного фонду досліджень України за посадою. Голова Національного фонду досліджень України та його заступники відповідають за проведення конкурсу з відбору експертів, що входять до експертних комісій.

Кількісний та персональний склад наукових рад секцій фонду формується наглядовою радою фонду, яка виконує функції Ідентифікаційного комітету Національного фонду досліджень України.

Ідентифікаційний комітет фонду за результатами відкритих консультацій із світовими та вітчизняними науковими організаціями визначає вимоги до кандидатів, критерії їх відбору, процедуру конкурсу та проводить його.

Право на висування кандидатур мають Національна академія наук України, національні галузеві академії наук, наукові установи, вищі навчальні заклади, громадські наукові організації. Зазначені суб'єкти висувають вчених, які мають вагомі наукові здобутки, бездоганну наукову репутацію та довіру в науковому середовищі. Самовисування кандидатів у члени наукової ради Національного фонду досліджень України не допускається.

Ідентифікаційний комітет фонду на відкритому засіданні за участю представників громадськості обирає трьох кандидатів на кожне місце відповідно до фаху. З трьох кандидатур таємним голосуванням двома третинами голосів обирають члена наукової ради.

Звіт Ідентифікаційного комітету фонду щодо процедури та обрання членів наукової ради подається Національній раді України з питань розвитку науки і технологій та оприлюднюється.

2. З метою виконання своїх функцій наукова рада Національного фонду досліджень України утворює секції.

Для проведення конкурсів наукова рада секції фонду обирає комісію конкурсу з числа визнаних вчених у галузі. Члени комісій конкурсів не можуть бути членами наукової ради секції.

Результати конкурсу оприлюднюються на офіційному веб-сайті Національного фонду досліджень України у вигляді рейтингового списку проектів, що брали участь у конкурсі.

Не мають права брати участь у конкурсах Національного фонду досліджень України члени органів управління та члени комісій конкурсів фонду. Члени органів управління фонду не мають права здійснювати експертизу проектів конкурсів.

Експерти, що здійснюють експертизу проектів конкурсів фонду, і члени комісій конкурсу не повинні мати конфлікту інтересів. У разі виникнення конфлікту інтересів вони зобов'язані заявити самовідвід та відсторонюються головою Національного фонду досліджень України або науковою радою відповідної секції фонду.

3. Організаційною формою роботи наукової ради Національного фонду досліджень України є засідання, які проводяться за потреби, але не рідше одного разу на три місяці.

Засідання наукової ради Національного фонду досліджень України є повноважним, якщо на ньому присутні не менше двох третин загального складу наукової ради фонду.

Рішення наукової ради Національного фонду досліджень України вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало не менш як дві третини членів наукової ради фонду, присутніх на засіданні.

4. Наукова рада Національного фонду досліджень України:

1) розробляє:

проект загальної стратегії роботи Національного фонду досліджень України;

пропозиції щодо переліку напрямів грантової підтримки Національного фонду досліджень України;

порядок та методичне забезпечення проведення експертизи проектів з виконання наукових досліджень і розробок, що подаються Національному фонду досліджень України для участі в конкурсних відборах;

Положення про дотримання наукових етичних принципів та запобігання конфлікту інтересів під час проведення Національним фондом досліджень України експертизи та конкурсного відбору проектів з виконання наукових досліджень і розробок;

2) затверджує:

тематичні напрями та умови проведення конкурсних відборів Національним фондом досліджень України;

результати конкурсного відбору Національним фондом досліджень України проектів з виконання наукових досліджень і розробок.

Проекти рішень наукової ради фонду, а також інформація про поточну діяльність фонду та персональний склад наукової ради фонду оприлюднюються на офіційному веб-сайті Національного фонду досліджень України.

Стаття 55. Голова Національного фонду досліджень України

1. Голова Національного фонду досліджень України:

1) організовує роботу фонду відповідно до Положення про Національний фонд досліджень України;

2) очолює наукову раду Національного фонду досліджень України;

3) представляє Національний фонд досліджень України у Національній раді України з питань розвитку науки і технологій, органах державної влади, органах місцевого самоврядування, установах, організаціях, підприємствах, а також у міжнародних відносинах;

4) координує роботу секцій фонду;

5) визначає функціональні обов'язки працівників фонду;

6) укладає договори за результатами проведення конкурсів;

7) звітує перед Національною радою України з питань розвитку науки і технологій про діяльність Національного фонду досліджень України;

8) видає накази відповідно до своєї компетенції;

9) відповідає за діяльність фонду згідно із законодавством.

2. Голова Національного фонду досліджень України призначається строком на три роки і може перебувати на посаді не більш як два строки.

Стаття 56. Державні цільові наукові та науково-технічні програми у сфері наукової і науково-технічної діяльності

1. Державні цільові наукові та науково-технічні програми є основним засобом концентрації науково-технічного потенціалу держави для розв'язання найважливіших природничих, технічних і гуманітарних проблем та реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки.

2. Державні цільові наукові та науково-технічні програми формуються і виконуються відповідно до [Закону України](#) "Про державні цільові програми".

Стаття 57. Державне замовлення на найважливіші науково-технічні (експериментальні) розробки та науково-технічну продукцію

1. Державне замовлення на найважливіші науково-технічні (експериментальні) розробки та науково-технічну продукцію формується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, у вигляді переліку, що затверджується Кабінетом Міністрів України відповідно до законодавства.

Стаття 58. Конкурсний відбір наукових і науково-технічних робіт

1. Для визначення наукових і науково-технічних робіт, що плануються до виконання за рахунок коштів державного бюджету, та виконавців таких робіт може застосовуватися механізм конкурсного відбору.

2. Центральні органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, Національна академія наук України, національні галузеві академії наук, Національний фонд досліджень України розміщують інформацію про проведення конкурсу наукових і науково-технічних робіт та умови його проведення на своїх офіційних веб-сайтах.

3. Оголошення про проведення конкурсу наукових і науково-технічних робіт повинно містити:

- 1) тематику наукових і науково-технічних робіт, що подаються на конкурс;
- 2) умови та місце проведення конкурсу;
- 3) зразок форми запиту на участь у конкурсі та рекомендації щодо її заповнення;
- 4) вимоги до учасників конкурсу;
- 5) відомості про строки розгляду заявок на участь у конкурсі і підбиття підсумків конкурсу;

б) інші обов'язкові умови конкурсу.

4. Строк подання конкурсних пропозицій не може встановлюватися меншим за 30 календарних днів з дати оголошення конкурсу.

5. Результати конкурсного відбору наукових і науково-технічних робіт розміщуються органом, що оголосив конкурс, в Інтернеті протягом 10 календарних днів після підбиття підсумків такого конкурсу.

6. Порядок проведення конкурсного відбору наукових і науково-технічних робіт, а також випадки, для яких проведення конкурсного відбору наукових і науково-технічних робіт є обов'язковим, встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 59. Грантова підтримка наукової і науково-технічної діяльності за рахунок коштів державного бюджету

1. Грантова підтримка наукової і науково-технічної діяльності за рахунок коштів державного бюджету запроваджується з метою підвищення рівня наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, розвитку науково-технічного потенціалу та підвищення рівня конкурентоспроможності наукових установ та вищих навчальних закладів, збереження та розвитку матеріально-технічної бази для провадження наукової і науково-технічної діяльності, наукового стажування наукових працівників, у тому числі за кордоном, організації та проведення конференцій, симпозіумів, наукових турнірів, конкурсів наукової творчості, інших науково-комунікативних заходів та заходів з популяризації науки.

2. Грантова підтримка надається на безоплатній та безповоротній основі центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, іншими центральними органами виконавчої влади, до сфери управління яких належать бюджетні наукові установи, університети, академії, інститути, Національною академією наук України, національними галузевими академіями наук, Національним фондом досліджень України (далі - грантонадавачі).

Грантова підтримка може надаватися кількома грантонадавачами на основі співфінансування.

3. Грантова підтримка надається виключно на конкурсній основі.

У конкурсі на отримання гранту на збереження та розвиток матеріально-технічної бази для провадження наукової і науково-технічної діяльності, організацію та проведення конференцій, симпозіумів, наукових турнірів, конкурсів наукової творчості, інших науково-комунікативних заходів та заходів з популяризації науки можуть брати участь лише наукові установи та вищі навчальні заклади, включені до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави.

4. Оголошення про проведення конкурсного відбору, його умови та результати підлягають обов'язковому оприлюдненню на офіційних веб-сайтах грантонадавача та

центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

5. Порядок надання грантової підтримки наукової і науково-технічної діяльності за рахунок коштів державного бюджету визначається Кабінетом Міністрів України.

6. Грантонадавач оголошує конкурсний відбір, визначає його умови та переможців з урахуванням планових обсягів видатків державного бюджету на відповідні цілі.

7. Обладнання та устаткування, придбане за рахунок грантової підтримки в рамках виконання наукової (науково-технічної) роботи, після завершення роботи залишається у власності виконавця.

Стаття 60. Участь державних наукових установ, державних вищих навчальних закладів у створенні господарських товариств з метою використання об'єктів права інтелектуальної власності

1. Державні наукові установи (крім державних наукових установ оборонно-промислового комплексу), державні університети, академії, інститути мають право бути засновниками та співзасновниками господарських товариств та беруть участь у формуванні статутного капіталу такого господарського товариства виключно шляхом внесення до нього майнових прав інтелектуальної власності, виключні майнові права на які зберігаються за державною науковою установою або державним університетом, академією, інститутом.

Визначення вартості майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, що вноситься до статутного капіталу господарського товариства, здійснюється на підставі їх незалежної оцінки.

2. Державні наукові установи, державні університети, академії, інститути направляють повідомлення про створення господарського товариства органу, до сфери управління якого вони належать, та Фонду державного майна України протягом семи календарних днів з дня державної реєстрації господарського товариства.

Державні наукові установи, державні університети, академії, інститути розпоряджаються корпоративними правами відповідно до часток (акцій) у статутному капіталі господарських товариств (крім їх відчуження), співзасновниками яких вони є. Права учасника господарського товариства від імені державної наукової установи, державного університету, академії, інституту здійснює її керівник за рішенням вченої ради наукової установи, університету, академії, інституту.

3. Доходи, отримані у вигляді частини прибутку від діяльності господарського товариства (дивіденди), а також доходи, отримані від розпорядження частками (акціями) у статутних капіталах господарських товариств, отримані державною науковою установою, державним університетом, академією, інститутом, що повністю фінансується за рахунок коштів державного бюджету, є власними надходженнями такої наукової установи, вищого навчального закладу та використовуються ними на виконання своїх статутних завдань та виплату винагороди творцям об'єктів права інтелектуальної власності.

4. У разі ліквідації господарського товариства за рішенням засновників (акціонерів) або на підставі рішення суду, у тому числі про визнання господарського товариства банкрутом, майнові права інтелектуальної власності, виключні майнові права на які зберігаються за державною науковою установою або державним університетом, академією, інститутом, не включаються до складу ліквідаційної маси і повертаються державній науковій установі або вищому навчальному закладу, що вносив його до статутного капіталу господарського товариства.

Стаття 61. Забезпечення розвитку кадрового потенціалу сфери наукової і науково-технічної діяльності

1. З метою постійного поновлення інтелектуального потенціалу суспільства, розвитку та поширення наукової і технічної культури, розвитку новаторства, сприяння творчості працівників сфери наукової та науково-технічної діяльності держава:

1) забезпечує підвищення престижності наукової та науково-технічної діяльності;

- 2) організує підготовку та підвищення кваліфікації наукових і науково-педагогічних кадрів у державних наукових установах і вищих навчальних закладах;
- 3) забезпечує пошук і добір талановитої молоді, сприяє її науковому стажуванню;
- 4) сприяє підготовці та перепідготовці наукових і науково-педагогічних кадрів за межами України;
- 5) запроваджує систему атестації наукових кадрів, сприяє визнанню документів про вищу освіту, наукових ступенів та вчених звань на міжнародному рівні;
- б) визначає в освітніх програмах обов'язковий мінімум наукових та науково-технічних знань для кожного рівня освіти.

Стаття 62. Наукова і науково-технічна експертиза

1. Наукова і науково-технічна експертиза є невід'ємним елементом державного регулювання та управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності та проводиться відповідно до [Закону України](#) "Про наукову і науково-технічну експертизу".

Стаття 63. Система науково-технічної інформації

1. Для забезпечення розвитку науки і сприяння науково-технічній творчості держава створює систему науково-технічної інформації, правовий режим якої визначається [Законом України](#) "Про науково-технічну інформацію", іншими законами та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 64. Набуття, охорона та захист прав інтелектуальної власності

1. Набуття, охорона та захист прав інтелектуальної власності на науковий та науково-технічний (прикладний) результат здійснюються відповідно до законодавства.

У разі порушення права інтелектуальної власності його захист здійснюється у порядку, встановленому адміністративним, цивільним і кримінальним законодавством.

2. Передача майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності, створені за рахунок коштів державного бюджету, та виплата винагороди творцям за використання зазначених об'єктів здійснюються у порядку, встановленому [Законом України](#) "Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій" щодо передачі прав на технології, створені за бюджетні кошти, та виплати винагороди авторам технологій та (або) їх складових.

Стаття 65. Стандартизація, метрологічне забезпечення і сертифікація у науковій і науково-технічній діяльності

1. Стандартизація, метрологічне забезпечення і сертифікація у науковій і науково-технічній діяльності здійснюються відповідно до законодавства України.

Стаття 66. Державна підтримка міжнародного наукового та науково-технічного співробітництва

1. Держава створює необхідні правові та економічні умови для здійснення суб'єктами наукової і науково-технічної діяльності вільних та рівноправних відносин з науковими та науково-технічними організаціями, іноземними юридичними особами, міжнародними науковими організаціями, іноземними та міжнародними науковими товариствами та об'єднаннями, якщо ці відносини не суперечать законодавству України.

2. Міжнародне наукове та науково-технічне співробітництво здійснюється шляхом:

- 1) проведення спільних наукових досліджень, технічних і технологічних розробок на основі кооперації, спільних науково-технічних програм;
- 2) проведення досліджень та розробок за спільними координаційними угодами;
- 3) виконання робіт, передбачених угодою, однією із сторін якої є організація іноземної держави або міжнародна організація;
- 4) проведення спільних досліджень та розробок з міжнародними колективами спеціалістів, міжнародними інститутами та спільними підприємствами, використання права власності на науковий та науково-технічний (прикладний) результат на основі договорів між суб'єктами наукової і науково-технічної діяльності;

5) взаємного обміну науковою та науково-технічною інформацією, використання об'єднаних міжнародних інформаційних фондів, банків даних;

6) проведення міжнародних конференцій, конгресів, симпозіумів;

7) взаємного обміну науковими, науково-технічними та науково-педагогічними кадрами, студентами і аспірантами, а також спільної підготовки спеціалістів;

8) участі у міжнародних наукових програмах, зокрема в рамкових програмах Європейського Союзу з досліджень та інновацій.

3. Суб'єкти наукової і науково-технічної діяльності можуть брати участь у виконанні міжнародних науково-технічних програм і проектів та укладати угоди з іноземними організаціями і юридичними особами, брати участь у діяльності іноземних та міжнародних наукових товариств, асоціацій і союзів на правах їх членів, укладати контракти з іноземними організаціями та юридичними особами, брати участь у міжнародних симпозіумах та інших заходах відповідно до законодавства України.

4. Держава забезпечує інтеграцію національного дослідницького простору до Європейського дослідницького простору шляхом реалізації його пріоритетів, зокрема:

1) підвищення ефективності національної дослідницької системи;

2) оптимізації міжнародної співпраці задля вирішення глобальних викликів, що стоять перед людством;

3) забезпечення участі у рамкових та спільних міжнародних програмах Європейського Союзу;

4) узгодження стратегії створення державних дослідницьких інфраструктур з дорожньою картою Європейських дослідницьких інфраструктур;

5) створення сприятливих умов для мобільності вчених;

6) забезпечення гендерної рівності;

7) повноцінного обміну, передачі та доступу до наукових знань.

5. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, визначає порядок реєстрації міжнародних науково-технічних програм і проектів, що виконуються в рамках міжнародного науково-технічного співробітництва українськими вченими, а також грантів, що надаються в рамках такого співробітництва.

6. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, проводить державну реєстрацію міжнародних науково-технічних програм і проектів, що виконуються в рамках міжнародного науково-технічного співробітництва українськими вченими, а також грантів, що надаються в рамках такого співробітництва.

7. Обмеження у сфері міжнародного наукового та науково-технічного співробітництва встановлюються законодавством України.

8. Звільняються від обов'язкового продажу на міжбанківському валютному ринку України надходження в іноземній валюті за міжнародно-технічними програмами і проектами, зареєстрованими відповідно до частин п'ятої і шостої цієї статті.

9. Оплата видатків, пов'язаних з реалізацією міжнародно-технічних програм і проектів, що їх виконують державні наукові установи та вищі навчальні заклади, здійснюється у першочерговому порядку в повному обсязі.

Строк перерахування зазначених коштів органами Державної казначейської служби України не може перевищувати одного дня з дня реєстрації фінансових зобов'язань державних наукових установ та вищих навчальних закладів.

Розділ VI

ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, крім: [абзацу першого](#) частини другої статті 36 цього Закону, який набирає чинності з 1 січня 2020 року шляхом збільшення з 1 січня 2017 року цієї величини; [частини шостої](#) статті 37 цього Закону, яка набирає чинності з 1 січня 2017 року;

[частини другої](#) статті 47, яка набирає чинності з дня введення в дію змін до [Податкового кодексу України](#) щодо звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій із ввезення на митну територію України державними науковими установами та вищими навчальними закладами для забезпечення власної наукової та науково-технічної діяльності наукових приладів, обладнання, запасних частин і витратних матеріалів до них, реактивів, зразків, наукової літератури в паперовому та електронному вигляді;

першого речення [абзацу першого](#) частини другої статті 48 цього Закону, яке набирає чинності з 1 січня 2020 року;

[частини четвертої](#) статті 60, яка набирає чинності з дня введення в дію змін до [Бюджетного кодексу України](#) щодо віднесення до власних надходжень та визначення напрямів використання доходів, отриманих державною науковою установою, вищими навчальними закладами, що повністю фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, у вигляді частини прибутку від діяльності господарського товариства (дивідендів), а також доходів, отриманих ними від розпорядження частками (акціями) у статутних капіталах господарських товариств.

2. Визнати такими, що втратили чинність:

[Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність"](#) (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 12, ст. 165 із наступними змінами);

[Постанову Верховної Ради України "Про порядок введення в дію Закону України "Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності"](#) (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 12, ст. 166).

3. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) у [Законі України "Про оплату праці"](#) (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., № 17, ст. 121; 2005 р., № 4, ст. 92; 2013 р., № 15, ст. 97; 2014 р., № 6-7, ст. 80):

[частину третю](#) статті 2 після слів "системами і положеннями" доповнити словами "виплати в рамках грантів";

[частину другу](#) статті 4 після слів "відповідних бюджетів" доповнити словом "грантів";

[частину першу](#) статті 5 доповнити абзацом сьомим такого змісту:

"грантів";

[статтю 6](#) доповнити частиною п'ятою такого змісту:

"Тарифна система оплати праці не поширюється на гранти";

2) [пункт "б"](#) частини другої статті 5 Закону України "Про приватизацію державного майна" (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 17, ст. 122; 2012 р., № 43, ст. 551, № 49, ст. 553) доповнити абзацом дванадцятим такого змісту:

"наукові об'єкти, включені до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання";

3) [частину третю](#) статті 7 Закону України "Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 47, ст. 251; 2003 р., № 38, ст. 313) після слів "застави державного та комунального майна" доповнити словами "внесення державними науковими (науково-дослідними, науково-технологічними, науково-технічними, науково-практичними) установами та державними університетами, академіями, інститутами майнових прав інтелектуальної власності як внеску до статутного капіталу господарських товариств";

4) у [Законі України "Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу"](#) (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 51, ст. 547):

назву після слів "Національної академії наук України" доповнити словом "національних";

абзац перший преамбули викласти в такій редакції:

"Цей Закон визначає особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук - Національної академії аграрних наук України, Національної академії медичних наук України, Національної академії педагогічних наук України, Національної академії правових наук України, Національної академії мистецтв України - та особливості управління державним майном, яке закріплено за установами, організаціями та підприємствами, що перебувають у віданні Національної академії наук України та національних галузевих академій наук";

у тексті [Закону](#) слова "галузева академія наук" в усіх відмінках і числах замінити словами "національна галузева академія наук" у відповідному відмінку і числі;

5) у [Законі України "Про управління об'єктами державної власності"](#) (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 46, ст. 456; 2011 р., № 29, ст. 272; 2012 р., № 4, ст. 23, № 7, ст. 53; 2013 р., № 28, ст. 298, № 32, ст. 413):

абзац перший частини другої статті 3 доповнити словами "та корпоративні права, що виникли внаслідок участі державних наукових (науково-дослідних, науково-технологічних, науково-технічних, науково-практичних) установ та державних університетів, академій, інститутів у створенні господарських товариств шляхом внесення до статутного капіталу такого товариства майнових прав інтелектуальної власності, що належать цим установам та навчальним закладам";

у статті 11¹:

абзац перший частини першої після слів "Державного управління справами" доповнити словами і цифрою "державних комерційних підприємств та казенних підприємств, які відповідно до статті 1 Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" належать до наукових установ, а також науково-технологічних комплексів, заснованих на державній власності";

частину другу доповнити абзацом четвертим такого змісту:

"Державні комерційні підприємства та казенні підприємства, які відповідно до статті 1 Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" належать до наукових установ, а також науково-технологічні комплекси, засновані на державній власності, зобов'язані не менш як 50 відсотків чистого прибутку від своєї діяльності спрямовувати на провадження ініціативної наукової та науково-технічної діяльності, фінансування інновацій та розширення власної матеріально-технічної бази";

б) [частину третю](#) статті 103 Регламенту Верховної Ради України, затвердженого Законом України "Про Регламент Верховної Ради України" (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., №№ 14-17, ст. 133) викласти в такій редакції:

"3. Зареєстровані законопроекти, які мають системний характер для окремих галузей законодавства і необхідність наукового опрацювання яких при підготовці до першого читання встановив профільний комітет, направляються для одержання експертних висновків до Національної академії наук України. Окремі законопроекти також можуть направлятися для одержання експертних висновків до Кабінету Міністрів України, відповідних міністерств, інших державних органів, установ і організацій або окремих фахівців";

7) У [Законі України "Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки"](#) (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 4, ст. 23; 2014 р., № 2-3, ст. 41):

частину першу статті 4 після слів "Кабінет Міністрів України" доповнити словами "на підставі рекомендацій Національної ради України з питань розвитку науки і технологій";

частину четверту статті 5 доповнити словами "згідно з рекомендаціями Національної ради України з питань розвитку науки і технологій";

8) [статтю 42](#) Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" (Відомості Верховної Ради України, 2012 р., № 32-33, ст. 413; 2013 р., № 50, ст. 697) доповнити частиною одинадцятою такого змісту:

"11. Майнові права інтелектуальної власності, виключні майнові права на які зберігаються за державною науковою (науково-дослідною, науково-технологічною,

науково-технічною, науково-практичною) установою або державним університетом, академією, інститутом, не включаються до складу ліквідаційної маси і повертаються державній науковій установі або вищому навчальному закладу, що вносив їх до статутного капіталу господарського товариства";

9) частину першу статті 48 Закону України "Про Кабінет Міністрів України" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 13, ст. 222) викласти в такій редакції:

"1. Кабінет Міністрів України для забезпечення здійснення своїх повноважень утворює Національну раду України з питань розвитку науки і технологій, тимчасові консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи.

Особливості діяльності Національної ради України з питань розвитку науки і технологій визначаються Законом України "Про наукову і науково-технічну діяльність";

10) у Законі України "Про здійснення державних закупівель" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 24, ст. 883, № 33, ст. 1162; 2015 р., № 24, ст. 164, № 37-38, ст. 366):

у пункті 20 частини першої статті 1 слова "науково-дослідні або дослідно-конструкторські" замінити словами "науково-технічні (експериментальні)";

в абзаці п'ятнадцятому частини третьої статті 2 слово і цифри "статтею 34" замінити словами і цифрами "статтями 49, 58 і 59";

в абзаці четвертому частини п'ятої статті 28 слова "експериментів або розробок, дослідно-конструкторських робіт" замінити словами "науково-технічних (експериментальних) розробок";

в абзаці третьому частини першої статті 33 слова "експериментів або розробок, виконання дослідно-конструкторських" замінити словами "науково-технічних (експериментальних) розробок";

11) у Законі України "Про вищу освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 37-38, ст. 2004):

у статті 5:

у частині п'ятій:

абзаци перший і третій після слів "вищим навчальним закладом" доповнити словами "(науковою установою)";

доповнити абзацом четвертим такого змісту:

"Наукові установи Національної академії наук України та національних галузевих академій наук можуть здійснювати підготовку магістрів за власною освітньо-науковою програмою згідно з отриманою ліцензією на відповідну освітню діяльність. Наукові установи можуть також здійснювати підготовку магістрів за освітньо-науковою програмою, узгодженою з вищим навчальним закладом. У такому разі наукова складова такої програми здійснюється у науковій установі, а освітня складова - у вищому навчальному закладі";

абзац четвертий частини шостої викласти в такій редакції:

"Наукові установи можуть здійснювати підготовку докторів філософії за власною освітньо-науковою програмою згідно з отриманою ліцензією на відповідну освітню діяльність або за освітньо-науковою програмою, окремі елементи якої забезпечуються іншими науковими установами та/або вищими навчальними закладами";

абзац перший частини другої статті 6 доповнити словами "(наукової установи)";

частину третю статті 7 після слів "вищого навчального закладу" доповнити словами "(наукової установи)";

частину третю статті 44 після слів "вищих навчальних закладів" доповнити словами "(наукових установ)";

12) статтю 1 Декрету Кабінету Міністрів України від 31 грудня 1992 року № 24-92 "Про впорядкування діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, створених за участю державних підприємств" (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 11, ст. 94, № 30, ст. 321) доповнити частиною другою такого змісту:

"Дозволити державним науковим (науково-дослідним, науково-технологічним, науково-технічним, науково-практичним) установам та державним університетам, академіям, інститутам бути співзасновниками господарських товариств виключно шляхом внесення майнових прав інтелектуальної власності як внеску до статутного капіталу таких товариств".

4. Перший склад наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій затверджується Кабінетом Міністрів України за пропозицією Ідентифікаційного комітету в складі 24 осіб, з яких 12 осіб включаються строком на чотири роки, 12 осіб - на два роки.

5. До 1 січня 2017 року різниця між сумою пенсії, призначеної відповідно до цього Закону, та сумою пенсії із солідарної системи, обчисленої згідно із [Законом України](#) "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", на яку має право науковий працівник, фінансується:

для наукових (науково-педагогічних) працівників державних бюджетних наукових установ, організацій та вищих навчальних закладів - за рахунок коштів державного бюджету;

для наукових (науково-педагогічних) працівників інших державних підприємств, установ, організацій та вищих навчальних закладів - за рахунок коштів цих підприємств, установ, організацій та закладів, а також коштів державного бюджету в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. При цьому за рахунок коштів державного бюджету науковим (науково-педагогічним) працівникам оплачується з розрахунку на одну особу 50 відсотків різниці пенсії, призначеної згідно з цим Законом;

для наукових (науково-педагогічних) працівників недержавних наукових установ, організацій та вищих навчальних закладів - за рахунок коштів цих установ, організацій та закладів.

6. Президенти, перші віце-президенти, віце-президенти, головні учені секретарі, академіки - секретарі відділень та члени Президії Національної академії наук України та національних галузевих академій наук, які перебувають на своїх посадах на момент набрання чинності цим Законом, мають право після закінчення строку своїх повноважень бути обраними ще на один строк.

7. Керівники наукових установ, які перебувають на своїх посадах на момент набрання чинності цим Законом, мають право після закінчення строку своїх повноважень бути обраними ще на один строк.

8. Національний фонд досліджень України створюється на базі Державного фонду фундаментальних досліджень і розпочинає роботу з початком нового бюджетного року після ухвалення Кабінетом Міністрів України Положення про Національний фонд досліджень України.

9. Державний фонд фундаментальних досліджень продовжує функціонувати до моменту створення Національного фонду досліджень України.

10. До приведення законодавства України у відповідність із цим Законом закони та інші нормативно-правові акти застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

11. Питання, не врегульовані цим Законом, вирішуються відповідно до законодавства України.

12. Національна академія наук України, національні галузеві академії наук у тримісячний строк приводять свої статuti і структуру керівних органів у відповідність із цим Законом.

13. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності:

у місячний строк оприлюднює оголошення про конкурс щодо формування складу Ідентифікаційного комітету на своєму веб-сайті та надсилає на адресу наукових комітетів Європейської комісії, громадських наукових організацій, що представляють вітчизняну та

світову наукову спільноту, прохання подати свої пропозиції щодо кандидатур членів Ідентифікаційного комітету з урахуванням вимог, визначених цим Законом;

у двомісячний строк затверджує одну з найчастіше використовуваних міжнародних наукометричних баз даних і рейтинг по індексу Хірша вчених України згідно з нею станом на дату затвердження, а також формує з її використанням спеціальну конкурсну комісію для формування Ідентифікаційного комітету з урахуванням вимог, визначених цим законом;

у місячний строк після формування спеціальної конкурсної комісії (але не раніше, ніж через місяць після оголошення конкурсу щодо формування складу Ідентифікаційного комітету) організовує процедуру рейтингового голосування спеціальною конкурсною комісією з метою формування персонального складу Ідентифікаційного комітету та передає його результати Кабінету Міністрів України.

14. Кабінету Міністрів України:

у шестимісячний строк з дня прийняття цього Закону:

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом;

у двомісячний строк із дня набрання чинності цим Законом затвердити Положення про Ідентифікаційний комітет;

у місячний строк після передачі результатів голосування спеціальної рейтингової комісії затвердити персональний склад Ідентифікаційного комітету з урахуванням вимог, визначених цим Законом;

з моменту створення Ідентифікаційного комітету з науки доручити йому в місячний строк оприлюднити вимоги до кандидатів у члени наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій та розробити Положення про конкурс щодо обрання членів наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій та регламент роботи Ідентифікаційного комітету;

у місячний строк після подання Положення про конкурс щодо обрання членів наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій затвердити його;

доручити Ідентифікаційному комітету з науки у двомісячний строк після затвердження Положення про конкурс щодо обрання членів наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій сформував пропозиції щодо персонального складу наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій;

у місячний строк після отримання від Ідентифікаційного комітету з науки пропозицій щодо персонального складу наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій затвердити цей склад, а також склад адміністративного комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій;

у шестимісячний строк затвердити Положення про Національну раду України з питань розвитку науки і технологій;

з моменту створення Національної ради України з питань розвитку науки і технологій доручити науковому комітету розробити в місячний строк Положення про Національний фонд досліджень України;

з моменту створення Національної ради України з питань розвитку науки і технологій доручити науковому комітету у тримісячний строк сформував персональний склад наукової ради Національного фонду досліджень України;

у двомісячний строк з моменту створення Національної ради України з питань розвитку науки і технологій затвердити Положення про Національний фонд досліджень України;

у місячний строк з моменту подання науковим комітетом Національної ради України з питань розвитку науки і технологій пропозицій щодо персонального складу наукової ради Національного фонду досліджень України затвердити його;

у шестимісячний строк розробити та подати на розгляд Верховної Ради України проекти законів України про внесення змін до [Податкового](#), [Бюджетного](#) та [Господарського](#) кодексів України для забезпечення особливого статусу Національного фонду досліджень України.

15. Рекомендувати Національному банку України у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом у частині звільнення від обов'язкового продажу на міжбанківському валютному ринку України надходжень в іноземній валюті за міжнародно-технічними програмами і проектами, зареєстрованими відповідно до частин [п'ятої](#) і [шостої](#) статті 66 цього Закону.

Президент України

П. ПОРОШЕНКО

м. Київ

26 листопада 2015 року

№ 848-VIII